

AFIRMAREA

REDACȚIA ȘI ADM.: SATU-MARE, STR. MOLDOVEI 53. — Lei 8 exemplarul

A F I R M A R E A

APARE LUNAR

AN I.

IAN.—FEBR. 1937.

No. 11—12.

REDACTORI: CONST. GH. POPESCU și OCTAVIAN RULEANU.

GRUPUL „AFIRMAREA“

ȘTEFAN ANDERCO
AUGUSTIN BACIU
LUCIAN BRETAN
IOAN LUCA
ALEXANDRU NICORESCU
CONST. GH. POPESCU
IOAN RENTEA
OCTAVIAN RULEANU
ZENO SPARCHEZ
PETRE ȘTEȚIU
TH. I. ȚUCANOVICI
FELICIAN GH. ZACIU

ABONAMENTE: Anual Lei: 100. — Exemplarul Lei: 8.—

— Rugăm stăruitor pe toți acei cari ne-au primit revista să ne sprijinească, achitând abonamentul.

— Manuscrisele nesemnate de autor nu se iau în considerare.

AFIRMAREA

EMINESCU ÎN LIMBA MAGHIARĂ

de CONST. GH. POPESCU

Stimulentul spiritului pentru a da o formă concretă gândului e liniștea sufletului. E tihna aceea atât de râvnită, dar atât de departe de prietenii devotați ai slovelor. E satisfacția ce-o dau unele iluzii cari, isvorind din mulțumire, ies în calea ideilor, amăgesc și dispun la muncă și la viață. La muncă adâncă ferind de uzură ființa, la viață cinstită ocrotind istovirea minții. Ce păcat însă că de tihna aceasta, de dispoziția aceasta a sufletului, de această satisfacție ocrotitoare și îmbietoare, s-au fost atât de străini, în marea lor majoritate, împletitorii talentați și pătrunzători ai miezului slovelor, creatorii de limbă și de frumos, evocatorii de sublim și de iubire.

Realitatea vieții lor, datorită indolenței oricărei ocrotiri din partea societății, a reprezentanților societății, alta decât acia necesară îndemnului spiritului, înăbușe și-a înăbușit adesea voit, acestor sensibili, orice elan, prăbușind în promiscuitatea unei vieți vulgare talente cari s'ar fi putut întregi și dăruir, cari ni-ar fi cinstit cum se cuvine peste graniți renumele prea puțin măgulitor al neamului.

Și când te mai gândești că valorile adevărate, inimile încărcate de simțire, mințile luminate de idei și de chinuri au fost selecționat doar de mizerie, de mizerii crunte ce-au cedat întotdeauna pe preț de viață neprețuită și prematură în timp ce se încurajau cabotini și se încerca lansarea ratașilor, recompensându-se cu bani lingușitori nedemni, satisfăcători

de servicii personale, bani ce puteau fi destinați, cu puțină bunăvoință, pentru ambiționate talente reale și necesare, te cuprinde jalea.

De întregul spirit ocrotitor nu s'a prea abuzat nici când, — chiar atunci când întrezărim pe unii ce par favorizați, — dacă proporționăm sprijinul dat cu valoarea creațiilor lămasse. Rarile personalități cari și-au dat seama de robustețea și realitatea unor înzestrări ai naturii, și care au încercat sprijinirea și apropierea lor, au fost coplesiiți de invective și grosolănii de către uneltitorii și profitorii unei lumi invidioase și vindicative. Pentru justificarea acestor afirmațiuni nu-i nevoie să ne ducem prea departe cu gândul pentru a ne sprijini argumentarea. *Maiorescu* acest selecționer și sprijinitor de valori n'a fost el oare acuzat de risipă, de deturnare de fonduri, de însușiri de bani publici pentru că îndrăsnise să ajute pe-un *Eminescu*, *Slavici* și alți reprezentanți ai cugetului, ai versurilor și prozei românești? Și câte nedreptăți nu s'a făcut unora dintre acei scriitori și ajutători ai lor cu cari nu prididim, după ce i-am pierdut, a ne lăuda! Câte mizerie n'au mai îndurat și nu îndură poeții noștri silitori, câte umilinți n'au mai răbdad, recunoșcuții idoli de azi, până ce lumea s'a deșteptat predominată de puterea genului lor pentru a-i preamări și uita! Și e dureros, cu toată admirația postumă, că nu se încearcă măcar acum, după dispariția acelor ghimpi de geniu, recompensarea neglijenței noastre, recompensare care ne-ar putea fi încă

folositoare dacă nu nouă cel puțin urmașilor noștri. Locurile și lucrurile lor sunt preamărite dar uitate, operele și viața lor sunt elogiuate însă zăvorâte.

De frumusețile poetice ale lui *Creangă*, de umorul lui sănătos a trebuit să se isbească un francez ca să i se dea în vileag, peste hotare, spiritul animator al prozei celui mai mare povestitor al nostru, un francez să-i traducă lucrările și să-i alcătuiască o monografie. A socotit francezul, că e păcat ca simțul artistic al acestui neîntrecut prozator român să nu depășească granițele țării pentru a fi redat și altor lumi iubitoare și pricepătoare de artă. Și-a venit omul la noi acasă, ni l-a răscolbit pe povestitor în toate amintirile lui, ni l-a făcut cunoscut și l-a luat cu el în Franța spre a-și servi și cinsti neamul. Intelectualilor noștri, *Creangă*, le-a fost necunoscut fiindcă n'a avut un titlu, fiindcă a fost bătăran. Și-am putea continua cu astfel de exemplificații pentru a dovedi că atât inițiativa statului cât și cea particulară românească a lipsit regulat și peste tot. Operile scriitorilor noștri încontestabili, opere ce ne-ar fi făcut, ce ne-ar face stimați dușmanilor și cunoscuți acelor ce ne ignoră, au rămas sortite mucigaiului și școlarilor. Nu s'a înțeles încurajarea traducerii, s'a neglijat propagarea sublimului poeziei noastre, farmecul limbii noastre. S'a acceptat însă și se tolerează cu o nepăsare bolnavă traduceri pentru noi, traduceri ce scârbesc prin vulgaritățile cu cari abundă.

Pentru operele unui *Eminescu*, un *Eminescu* care n'a fost un simp'u secretar al ins-pirației cum au fost unii străini cu care »instruiții« noștri fac mereu caz, au trebuit să vină tot pețitori străini care să ne ridice vălul de pe ochi pentru a face cunoscută armonia unei profunde gândiri, frumusețea limbii și deci necesitatea traducerii operelor lui. Ai noștri de totdeauna și de azi »când patimilor proprii muritorii toți sunt robi« au găsit mai potrivit momentul afacerii. În dosul numelui marelui nostru *Eminescu* întrezărind satisfacția unor ambiții i-au exploatat, acestui sbuciumat al vieții, acestui corupător și

detracat, cum îl înțelegeau contemporanii lui, geniul, personalitatea și frământările neînțelegerii. O lecție usturătoare ne-au administrat, în această privință, dușmanii noștri maghiarii, dușmani ce au înțeles în alte împrejurări să ne conteste, dintr'un spirit răsbunător, drepturi și valori. Dușmănia a mers însă până în fața produselor vrăjitoare a geniului *Eminescu*, când subjugati și depășiți de neașteptări au fost îndemnați la laude. Căci iată ce găsim, despre acest precursor al unității noastre naționale, în lucrarea —

»KÖNYVEK KÖNYVE« — cartea cărților noi — păreri despre lecturile a lor 170 scriitori, artiști și oameni de știință adunate și prefăcute de *Köhlmi Béla*, editura *Gergely* din Budapesta, lucrare — natural în ungurește — care neavând dreptul de a fi pusă în vânzare de librării am căpătat-o prin intermediul dlui *Singer** editor din loc. cit. pag. 40—41:

— — »Dela o vreme parcă începusem să mă deziluzionez de scriitorii europeni. Săturaseră cu pana lor până la maximum, seteam literară. Nu mă mai interesau.

Iată însă ce face fatalitatea cu inimagineabilele-i surprize.

În 1911, pe malul Adriaticii, o tină ră fată româncă, îmi oferi ca amintire volumul de poezii a lui *Eminescu*.

Pe coperta bicoloră, într'un peisaj cu clar de lună, doi amorezați privesc pierduți în galbenul chip al lunei.

Lumini de lună — — —.

Era cât p'aci să uii această carte, dacă azi vară — 1935. n. tr. — nu s'ar fi aventurat pe la mine un gazetar român din București, când printre altele veni vorba despre *Eminescu*.

Pe negura trecutului, un basm se infiripează...

Luai în mână vechea carte, încă netăiată, — din 1911 până'n 1935 n. tr. — carte dușmănoasă, și, împreună cu un candidat de profesor din *Debrețin*, care în liceul român din *Zalău* învățase la perfecție limba lui *Eminescu*, începusem a traduce timp de două luni fără

*) Dl *Singer* posedă în manuscris, pentru editare, 104 poezii traduse de *Olah Gabor* din *Debrețin*. După declarațiile dlui *Singer*, care a tradus și tipărit în editura sa ale „*Omului cu mățoaga*” a dlui *Ciprian* și care în prezent are spre traducere „*Calea Victoriei*” a dlui *Cezar Petrescu*, poeziile lui *Eminescu* — mai există o traducere de 75 poezii de *Kibedi Sandor* din Cluj — n'au fost traduse în l. maghiară din vreo necesitate de trai. *Olah Gabor*, traducătorul de azi, e o personalitate care nu are nevoie să-și lăturească existența din rezultatul lucrării *Olah Gabor* e prea iubitor și propagator de adevărată artă pentru a se preta la afaceri.

întrerupere, el înproză eu în versuri, 104 poezii de-ale lui Eminescu.

Puține asemenea momente plăcute am încercat în viață. O lume nouă se desfășoară înaintea mea. Vraja munților Ardealului și-a României cu răsunetul codrilor și susurul sburdalnicelor pâraie, cu albastre lacuri și galbene flori....

Un fel de încântare, dragălășenie bărbătească și artistică, o admirabilă fantezie, o limbă muzicală, dulce — AȘA FRUMOS VORBESC ROMÂNII?? — și apoi, o indescriptibilă dispoziție, viață.

Pare că rătăcesc undeva pe malul Arieșului pe lângă freacăul liniștit al pădurilor din jurul Topanfalăului.

Mihai Eminescu este un scriitor mare. Artistul, care-ți oferă adevărate splendori.

Uneori parcă l-aș auzi pe VÖRÖSMARTY, altădată, incomparabila frăgezime a lui PETÖFY suride din scrisul lui, iar alteori e trist și încântător ca TOTH ARPAD.

N'am regretat aceste calde două luni. Imă vrăjise sufletul, imaginația multicoloră a acestui poet, pe care boala de sânge l-a înebunit și l-a dus în mormânt la etatea de 39 ani, la fel ca pe ADY. Câtă deosebire însă între genul lor literar! ADY, noapte neagră, furtunoasă; EMINESCU, auroră dulce și trandafirie.

Doresc să pun această carte cât mai repede în mâinile ungarilor».

Debrecen.

OLAH GABOR

Această dorință de a pune, versurile lui Eminescu, cât mai repede în mâinile ungarilor, e urmarea unui entusiasm desinteresat, entuziasm provocat de cunoașterea simțirii profunde a cugetării acestui titan al nostru. Căci, ce oare l-ar fi îndemnat pe acest domn Olah Gabor din Debrecen, care se miră »așa frumos vorbesc românii??« și care, n'a deschis volumul oferit cadou de-o fată româncă fiindcă era o »carte a dușmanilor« decât după cincisprezece ani, ce altceva l-o fi îndemnat să se grăbească a împărtăși conaționalilor săi din Ungaria decât predominarea unor frumuseți neașteptate cari l-au obligat, prin acel ceva neexprimabil, la traducere?

Statul nostru, prin reprezentanții lui, ar fi putut încerca — și credem că încă nu-i prea târziu — cel dintâi intensificarea traducerilor clasicilor noștri în limbile europene, dar mai ales în limbile tuturor vecinilor noștri, aceasta

în vederea unei apropieri spirituale între intelectuali, descoperind totodată subtilitățile unei limbi socotite barbare și neîndestulătoare de a exprima frumosul, suavul, întregul.

Dece să așteptăm întâmplări norocoase spre a ne arăta laturi ce nesocotindu-ni-se ne arătau lumii civilizate pe trepte inferioare altora de capul cărora nu era decât lauda?

Cu Eminescu, cu puterea creatoare a acestui prooroc, cu moștenirea acestui zeu, am putea, prin traduceri îngrijite și perseverente să ridicăm mult nivelul scăzut al faimei noastre peste hotare. Dar în limba maghiară mai există o traducere a versurilor lui Eminescu. A șaptezeci și cinci de poezii. E traducerea d-lui Kibédi Șandor, care în prefața volumului său »Mihail Eminescu Összes költeményei« tipărită în 1934 în Cluj, spune:

... »am terminat lucrarea cu credința că am reușit, cel dintâi din mijlocul națiunii pentru care s'a făcut această traducere, să pătrund în desigurul lumii launtrice a lui M. Eminescu, să mă apropiu de el, să-l îmbrățișez și să-l înconjur în giulgiul sufletului meu viu. Poeziile lui Eminescu sunt acum ale mele, tot așa după cum vor fi a'e tale cititorule, ale nației care l-a născut, ale umanității întregi«...

Motivele politice constituind principala cauză, Românii, noi, am uitat, am neglijat a ne mai interesa de soarta culturii noastre în străinătăți. N'am făcut cunoscut îndeajuns și în unele locuri de loc, faima scriitorilor noștri. N'am făcut nici traduceri, atunci când le-am făcut nu le-am făcut atât de fericite, pentru a ne valorifica poezii noștri în raport cu cei occidentali. Dacă un Eminescu ori un Caragiale ar fi aparținut Ungariei de exemplu, acești nemuritori ai noștri, ar fi fost cunoscuți americanilor ca și australienilor, ca și tuturor viețuitoarelor pământului. Ar fi rivalizat ar fi întrecut pe cele mai de seamă glorie ale literaturii apusene. Dar fiindcă aceste genii aparțin nouă românilor, îi lăsăm să ni se proslăvească și să-i bârfească alții. Așa suntem noi, comozi.

Pentru o justă valorificare a măștrilor noștri în străinătate, valorificare care ne-ar recompensa, și onora, pentru o apropiere la noastră, popor pașnic iubitor de liniște și de prietenii adevărate, de acei ce ne dușmănesc fiindcă nu ne cunosc, credem necesară o serioasă atenție traducerilor.

Eternă trilogie

– Ieri –

Ieri, ieri !

Am înnodat în suflet primăveri,
cu iarbă tânără și flori de soc,
cu feți frumoși și smei fără soroc ;
am dus în cârcă îngeri de azur,
și aur am cules din lutul sur ;
am tras de limbă cerul și pe Dumnezeu,
și în traistă am purtat vîsul mereu . . .

Ieri, ieri !

Culegeam mere de aur din meri.
și Maica Domnului cu ochi bărnaci,
mă ferea noaptea de căpcăuni și draci ;
în grădină, zâne albe, cu sâni surăzători,
îmi semănau gândurile și răsăreau flori ;
berzele sburau și aduceau mamei prunci,
și nu era belciug în mâini, de munci . . .

Ieri, ieri !

Creșteau din pași de joc, pe câmp, puteri,
și nu era pădure fără pui de sturz și ouă
de mierlă, nici seară fără lună nouă ;
ogradă nu era în care să nu cânte cuc,
nici ochi pustiu, nici dor caduc.
totul era verde, tânăr și sireap,
fără cuie 'n gând și pălărie 'n cap !

– Azi –

Azi, azi !

De ce nu râde primăvara în obraz,
cu luminișuri albe de trăit cleștar,
cu gene de avânturi și de foc hoinar ?
de ce nu se 'ncălzesc în suflet de jugastru
hăjișuri de omăt de vis și cer albastru
cu lutrele pâraelor de simțuri și de gând.
cu ochiul obrocit de cântec sfânt ?

Măine, măine !

Voiu sbughi în câmp cu ochi de câine,
să mi stămpăr setea în olum,
de cântec și de cai antum,
să mi oblogesc uritul vechi,
în suflet nou, în ochi și în urechi ;
voiu trage carul gândului în doc,
și iar voiu încărca provizii pentru toc.

Azi, azi !

Plouă peste flori de liliac necaz
și picuri de surăsuri sarbede și triste ;
miros de doliu doarme în batiste
de cântec, de poem și de elan ;
juvățul traiului meschiu, cotidian,
mă strânge de piciorul gându'ui sărac,
și colbul zărilor mi-l ține 'nchis în sac.

Azi, azi !

Murmur liliac nu trece printre brazi,
nici anagliffe albe de viață,
pe soclul dorului nu se înalță,
cărările nu mai pornesc să fure,
secrete, de iubire prin pădure,
doar țarina poemei mele, goală.
adună printre brazde plictiseală !

– Măine –

Măine, măine !

Voiu simți din nou că ochiul meu stăpân e
pe florile de vis și de viață,
pe oile de gând cu lăna creață,
pe vadul dorurilor albe cu bulbuciri noi,
pe cântecul cântat în file și'n cimpoi,
pe grisurile de azur și de avânt,
pe toate zările cari azi de parte sunt.

Măine, măine !

Voiu mușca viața ca o pâine
caldă într-o zi de vară,
voiu privi cum sufletul meu ară,
câmpurile traiului cu plug de zile
și mă voiu mira ce bun azil e
lumea pentru inimi de poet,
pentru sufletele ce nu plâng tăcut și 'ncet.

IONEL ȘIUGARIU

CALEIDOSCOP PROVINCIAL

de OCTAVIAN RULEANU

Nu mi-a fost frică de nimic în viață ca de imaginea unui om ratat. Mă gândeam adeseori în ceasurile de visătorie adolescență, că nu poate fi nici-o pedeapsă mai mare decât aceea să oprești avântul unui om care vrea să muncească și să iasă în cele din urmă din anonimat.

Fenomenul acesta se poate întâmpla numai în provincie. Și de sigur că de aici rezultă mirajul capitalei în privința culturii în general. Sunt însă și oameni care se încumetă să ia lumea în asalt și tot să răsbească. Dovadă, felurile diverse de viață literară, și culturală, presărate pe întreg cuprinsul țării. Le-am relevat și noi și ne-am spus cuvântul.

Sortit să trăiesc deocamdată, într'un centru de graniță, unde ar fi a-ăea de făcut, am crezut de bine că *modestia excesivă* ar fi singura calitate auxiliară unei munci nepretențioase. Socoteala mea a dat însă greș. Căci am uitat să țin seamă de mediul înconjurător, și ce e mai important, de felul cum ar fi interpretată această modestie exagerată.

Timpul însă m'a lecuit. Cunoșc pe toți cei vor și cât sânt în măsură să marcheze o apreciere fugitivă, aruncată cu dispreț și fluturată ca un trofeu.

Astăzi am lăsat umilința la o parte. Pășesc cu încredere în forțele proprii și simt cum mă izolez fără să vreau (mai bine zis cum mă face lumea) în turnul de ivoriu al năzuințelor singurelor tale vise.

Amiază de iarnă pe strada Lucaciu. Furcnicar de lume diversă. Soare abundent cu lumină pământie, uscată. Megafonul »Astrei« difuzează în tempo rapid, muzică diversă. Pietonii răd, tipă, privesc și fac crăci. Cucoane încearcă ochiade. Se vreau admirate. Iar tinerii zâmbesc fad și dulceag, gândindu-se la acostarea în perspectivă. Atâta știu și-atâta vor. Aceeași chemare mută, subînțeleasă, transmisă prin gesturi, priviri obrasnice și tremur de trup în mișcare. Aici e scopul plimbării, al flirturilor și al vieții însăși.

Trec singur ca de obicei prin forfota pietonilor. Impresia de tumult, de masă mișcătoare mi-a dat întotdeauna sentimentul liniștitor al vieții, al unei sociabilități văzute de mine, fără concursul oamenilor.

În urma mea aud crâmpoie de vorbă. Sânt doi tineri eleganți, cu ținută de cavaleri gata să se sacrifice pentru onoarea unei femei. Au haz și glumesc pe socoteala tuturor.

— Il știi pe ăsta?

Schițează un gest, la sfârșitul căruia s'a văzut umbra unui dispreț. Ges'u' s'a pierdut în aer, iar ecoul lui au fost alte vorbe de aceeași ținută.

— Uite-l cum se ține. E insuportabil. Așa scrie la ziarele locale. Ei și ce mare lucru! Il vezi cum merge de parcă al lui ar fi pământul. Nu vede pe nimeni. Așa îngâmfare mai rar! Și-apoi e tare pipernicit, fără vlagă. Mă miră cine se mai uită și la acesta.

Intorc privirile și cere să răspund cu același surâs. Dar simt cum gura mi-se strânge plângător ca și cum aș fi în âmpinat o nenorocire. Cred că în acest moment sânt într'adevăr de nesuferit și foarte sigur că am mințit unui om răsărât în tot cel înconjurător.

Altfădată...

Într'o seară pe Corso. Mă întâlnesc cu prietenii obișnuți. Printre ei și câțiva admiratori. Probabil că aceștia și-au dat seama că trebuie să fii ceva ca să ajungi în gura lumii. Preceptul l-am avut demult în vedere. Admiratorii poate și-au măsurat puterile înțeleptuale iar concluzia logică le-o deschis mintea să vadă că sânt mai puțin ca mine. Dar admiratorii aceștia sânt convenționali. Căci ei admiră pe alții, nu recunoscând superioritatea lor ci căutând să se ridice ei alături de cei admirați.

Ei mi-au zis:

— Nu crede că te lingușim. Dă scrii frumos, poetic. Ți-am citit articolele în ziarele locale. Te-am auzit și vorbind. Câteva doamne ne-au spus că ar sta ore întregi să te asculte. Și sânt multe doamne de acestea...

Da! da! am gândit eu. Doamnele admiră de sigur. Numai că între admirația față de mine, și tânărul plin de spiit captivant, doamnele vor prefera pe cel din urmă.

În asemenea cazuri nu răspund. Nici n'aș avea ce spune, pentru că totul ar fi fals. Mai întâi lingușirea lor e simulare, iar răspunsul meu ar fi o dublă mascare. La ce folos atâtea măști?

Nu știu de ce, roșesc până în sfârșul urechilor și înghit în sec hapul aruncat cu atâta liniște calculată. Câteva clipe continuu a fi emoționat. Apoi îmi trece.

Hollul teatrului găfăe de greutatea vorbăriei celor ce așteaptă să intre la Stroe și Vasilache. Parfumul cucoanelor străbate straturile de aer plin de fum, dându-ți impresia unui miros de alcov. Toți sânt mai veseli, mai comunicativi: tineri diverși, îmbrăcați în sacou negru și ținută prea corectă în raport cu cei

reprezintă, și domnișoare cu toalete de seară, încercând durerea unei rochițe mai elegante decât o zăresc la alte reprezentante ale sexului frumos din urbea noastră. Bătrânii în general mai neglijenți în rezervă. Se discută teatru și aprecieri mărunte, pătimase, spuse cu glas puternic să fie auzite de cei apropiați.

Lângă ușa dela intrare văd două domnișoare, pe care n'am avut onoarea și fericiția (dacă se poate spune) ocazie să le cunosc personal, deși mi s'a comunicat din partea unor prieteni că ele îmi apreciază scrisul. Și-au exprimat chiar dorința că ar dori să mă cunoască. (Pentru femei nu este nimic mai distins ca un **personaj** cu nume sonor, cu popularitate, dar și acceptabil ca fizic. Am găsit încă femei care ar dori dragostea unor poeți romantici cu plete și ochi de foc, însă și cu brațul de fier, necesar frământării unui mijloc de trup vibrant în așteptare... Cred că romantismul trubadurului n'ar corespunde ritmului de azi al dragostei, așa că înamorata l'ar abandona cu o schițare de mâhnire neconsolată.)

Am căzut în clește. Cineva mi-a făcut cunoștința. Ele au surâs amar, întrebându-mă dacă locuiesc în Sătmăr și cu ce mă ocup. (Ce m'ar fi putut întreba altceva?) Din modul cum mă priveau am simțit că au rămas binișor contrariate.

În pauză am vorbit iar. Ele mi-au povestit toate cancanurile din oraș. Anume, la câte baluri au fost, cât de bine s'au petrecut, ce băieți drăguți au cunoscut, etc. (E interesant faptul că nici o femeie nu uită acest amănunt. Îți vor spune pururea că au cunoscut pe cutare tânăr, foarte curtenitor și bine crescut. Ele cred că astfel își întregesc personalitatea.)

Eu aproape că nu le-am vorbit nimic. Asemenea subiecte nu prea cunosc. Ceea ce le-am spus de sigur nu le-a interesat. Le-am predica pe scurt că ocupația mea este dădăcia. Că adică sânt dădăci la o sută de copii și că în limbajul școlii asemenea profesie educatoare se cheamă, pedagog. Apoi, că pe lângă aceasta mai încerc să luminez mintea într-ale limbelor române la vreo sută și treizeci de alți copii și că mai sânt și gazetar de ocazie. Iubesc și scriu literatură în aceeași măsură cu care urăsc sportul exagerat, de orice categorie.

Altceva nu le-am spus. Imi epuizasem bagajul convorbirii.

A doua zi prietenul ce mi le-a prezentat m'a întâmpinat cu vorbe extrem de umilite. Mulțumirea nu și-o putea ascunde deși el voia să-și dea expresia unui dezolat.

— N'ai să te superi dacă îți voi spune ceva rău? Fetele de seară ți-au făcut critica. Mi-au spus că la altceva se așteptau ele. Voiau să vadă un tânăr voinic, care să le distreze. Tu nu le-ai vorbit nimic. Au avut o mare decepție.

— Probabil acum ți-au mai spus că tot

ce-am scris nu face o pară chioară. Așa se schimbă opiniile femeilor!

Ulterior am aflat prin alții, că una are patru clase de liceu și-a citit până acum povestea Genovevei de Brabant, iar cealaltă e absolventă de profesională; stă acasă; a citit romane în fascicule și cunoaște personal pe toțiășii fotbalu'ui sătmărean.

— Bună ziua prietene.

— Noroc și voue bună, i-am răspuns.

— Ce-i nou?

— Aproape nimic. Muncesc și nu știu ce.

Am ocupații de așa natură că nu pot avea mulțumiri sufletești.

— Bine zici. Uite ce-i. Îți dau eu leac. Mai scrie-ne câte-un articolăș, din când în când. Dă-o naibii de treabă. Ai fost de-al nostru. Văd că te-ai supărat.. Știi, o ducem cam greu cu scrisul. Nu prea avem oameni scribăreți! Tu scrii simpatic. Lumea te citește pentrucă faci multă poezie.. Hai, ce zici?...

Prietenul făcea pe avocatul. Ca și cum aş fi așteptat rugăminți, fierbinți. Tocmai așa de sus, n'am ajuns eu! De fapt n'am scris demult timp în ziarul lui, dintr'o ușoară răcială pe chestii de principii. Am căutat să răspund obișnuit, cu scuze, cum face toată lumea în asemenea împrejurări. I-am promis, cu toate că în clipa aceea eram mai hotărât să nu-i scriu nimic. M'a îndârjit insistența și adulara.

Trec la mijloc zile, unele ca altele.

Ziarul își dă de bucluc printr'un articolăș ne la locul lui. Comentez și eu faptul. Aveam competența să vorbesc. Așa credeam eu. Camarazii întru scris nu credeau așa. S'au supărat foc și m'au bârfit. Acum și ei își schimbaseră părerile.

— Ce socoate el, că este singurul care scrie? De unde și până unde? Prea i-am dat mult să înțeleagă că este cineva! N'avem nevoie de dânsul! Tocmai el vine să ne dea lecții de scris românește?!

Etc, etc...

Am o mângăere. Oamenii nu sânt răi. Nu sânt nici buni. Sânt numai oameni și atât. Ei pot fi cel mult înțelegători și proști. Răutatea și bunătatea lor e în funcție de conștiință. Ori această conștiință e vremelnică și fluctuabilă.

Prin urmare nu mă supăr. E logic, firesc și natural să fie astfel. Dacă răutatea vine din înțelegere o accept fără murmur. De pornește din prostie, o compătimeșc. Cu bunătatea aceleași lucru... Un înțelegător dacă mă laudă, rămân în rezervă... Când vorba bună își ia drumul din prostie, atunci e prefăcătorie și interes...

În toate cazurile rămâi nesimțitor. Este singura scăpare... Să nu uităm că personal poți câștiga mult din aceste frământări: *voința de a învinge prostia*.

Pomenire de acum 98 de ani

Comunicare de Tiucra P. Pribeagul

Răsfoind „Foaia pentru Minte, Inimă și Literatură” din anul 1839, aflăm la pag. 158 alegoria de mai jos, de toată gingășia. Poeiul modest, ca și simbolul subiectului, se ascunde sfios, voind a se pierde din ce în ce mai mult în trecutul ce trebuia să urmeze. Din aceasta cauză semnează doar cu inițialele goale: A. M—n., dovedind stricta consecvență oglindită din ideea penultimului rând: „Gol au venit, gol va merge”.

Totuși dacă recapitulăm istoria literaturii noastre, cautând puțineii poeți din acest timp, apoi cercetând istoria trecutului nostru național observăm, că spiritul timpului urmat peste 9

ani după apariția acestei poezii în 1848, preschimbă modestia în revoltă pe față: „Deșteaptă-te Române!”... „Acum, ori nici odată!”... „De fulgere să piară, de trăsnet și pucioasă, ori care se retrage din gloriosu i loc!” Cuvintele-i roștile cu infocare pe Câmpia Libertății din Blaj, electrizează toată suflarea românească care unindu-se într’un singur spirit cu o singură voință, le prefăce în imn național, încât poetul ridicat astfel la înălțimea măreței tribuni a Neamului Românesc, ne stă n față cu mult mai falnic decât să nu putem întrezări, că după A. M—n., se ascunsese Andrei Mureșan, (1816 - 1863).

Redăm poesia cu ortografia timpului :

„Kătră un Trandafir veșted”

„Ce te face trandafire!

Să-ți îmbraci rumenul tău
Intr’o neagră veșnicie; —

Doar amorul, sau alt rău,
Ce’i scris pe galbăna-ți față,
T’au curmat dulcea viață?”

„Amorul cu vreo durere

De când lume a fost unit,
Ce tot crește, și nu pieri! —

Știe cel ce’au pățimit
Cât de tare el rănește,
Dacă ’n inimi să ivește”.

„Veșted falfăi’a ta frunză

Trandafire! ai apusu,
Florea-ți vrea să se ascundă,
Mirosul tău încă’i dusu,
Nu’i mai înflori la lună
Trandafirel zioa bună”.

„Vis au fost zilele tale,

Părere, nu adevăru,
Nu gândeai de vre o cale,
Nici știei că toate pieru,
Când țineai tu stăpânirea
Preste flori în toată firea”.

„Dăi Zefir’o sêrutare!

Suflând lin în urma lui,
Și’l îndreaptă la cărare
Până’l vezi, — că ’ndață nui; —
Cruță te rog! de se poate
Frunzulițele lui toate”.

„Iar’ de nu, — pe voie-ți fie!

Desbracă’l dea lui vășmânt;
Să-ți stee de mărturie,
Cumcă ori ce’i pre pământ
Gol au venit, gol va merge,
Firea legea nu ș’o șterge”.

A. M—n.

Cuib de năpărcă

I. Rente.

Pentru citiri extrașcolare

și în orele de religie, pentru premii,
pentru biblioteci și șezători populare

A apărut și se găsește de vânzare la editura
„PRINCEPELE MIRCEA”, str. Doamnei, No. 10,
București și la toate librăriile din țară:

„Comoara lui Prâșlea”

de MIHAIL LUNGIANU, a doua tipăritură, re-
văzută și adăugită, povești pentru copii, pre-
miată de fundația „Principele Carol” și de
Acad. Română.

Prețul Lei 35.

Tărănimea și falșii democrați

GAVRIL STANESCU.

Libertatea de a avea o idee sau o părere e admisă atât în legiuri cât și de bunul simț public atâta timp cât acea părere sau idee nu se transformă într-o armă a demagogiei și nu periclitează progresul și armonia socială.

Părerile cuiva îmi dau prilejul să încerc a risipi niște idei cari răspândite și traduse în fapt ar constitui o lovitură în plus dată școalei și culturii poporului.

În veleatul 1937 ne-am închipui că în afara de papuaji și alte câteva specimene primitive de pe glob, toți ceilalți oameni sunt convinși de binefacerile culturii a cărei răspândire e admisă conform principiului democrației pentru toți deopotrivă și fără deosebire de clasă socială. ..

De acest adevăr am rămas convinși chiar și după ce mi-a fost dat să aud recent că mai sunt gogorite intelectuale care socotesc că atâta vreme cât țăranul, n'are belșug, școala pentru popor e un nou senz.

Ingrijorat de soarta țăranului, anonimul preconizează întărirea factorului economic prin sporirea bugetului agriculturii.

Cum însă școala n'are rost tot dă descoperă o formulă salvatoare:

— Să se micșoreze sau chiar să se desființeze bugetul, educației naționale, cuncuvânt a se lua din salariile mizere ale învățătorilor și profesorilor în favoarea agriculturii.

Costite aceste afirmative de un oarecare analfabet ar fi vrednic de certarea noastră.

În gura unui intelectual cu răspundere constituie o aberație și o cursă a demagogiei bună pentru a atrage în ea masele rurale încă destul de ignorante și materialiste.

Pentru a se stăvili unele tendințe obtuze, cred de bine a reaminti că oricine a trecut prin vreo școală; fie chiar primară, ar trebui să știe că războiul mondial pe lângă sfânta unire, ne-a mai dat nouă Românilor, două mari reforme: una economică, adică împroprietărirea țăranilor, iar cealaltă politică, votul obștesc sau universal.

Ulterior factorii politici cu răspundere și-au dat seama că aceste două mari reforme numai atunci își vor da roadele cu folos dacă se acordă un rol primordial factorului cultural până la unire mult neglijat.

Din aceste considerente s'a născut lozincă culturalizării masei susținută de toate partidele și de toți oamenii luminați ai țării noastre.

În însăși expunerea de motive a noii legi a inv. primar se accentuează acest postu-

lat în următorul citat: »Votul obștesc și împroprietărirea cer democratizarea învățământului, adică răspândirea cât mai largă a culturii în stratele adânci ale poporului».

Nimeni nu va nega importanța factorului economic determinant în viața unui stat; a neglija sau ignora formarea intelectuală și sufletească a națiunii mai ales după unire, înțavarea numai a stomacului și a unei stări materiale relative pentru țărănime, înseamnă a crește oameni fără busolă lipsiți de ideal și de cele mai elementare cunoștințe necesare în viață.

Pentru cei cari nu știu sau nu vreau să știe amintesc că factorul cultural reprezentat prin școală este însuși educatorul celorlalți doi factori fără care viața și progresul unui stat ar fi unilateral și inexplicabil.

E cert la sate există încă multe lipsuri și ignoranță. Și dacă acest fapt e adevărat chiar numai în parte, cuncuvânt dacă trupul suferă înseamnă să lăsăm și sufletul țăranilor pradă ignoranței și a tuturor pornirilor animalice?

În teorie și în extremis să admitem că s'ar lua din bugetul ministerului Educației Naționale, pe care Dl. a noim îl crede prea mare și s'ar majora cel al agriculturii. Ceea ce s'ar schimba fără ndoială, ar fi mărirea numărului agronomilor biroucrati ați și adăug mărirea indemnizațiilor de deplasare p us sporirea revistelor agricole din cari țăranul, fără școală, n'ar înțelege decât că sunt bune de alimentat foc.

Ajungem în concluzie să descoperim pentru unii retrograzi că progres și civilizație fără școală și cultură e cu neputință.

Și ca răspuns, să se știe, nu școala este cauza mizeriei țăranilor, ci să fim sinceri: o demagogie dusă la exces de unită pluricefali ai vieții economico-politice, de recinștea și jaful banului public și lipsa de idealism al acelor cari n'au făcut din agricultură o dogmă de stat, într-o țară eminantă agricolă, cu o populație rurală de 85%.

Aș recunoaște tagmei mele, din care am cînștea să fac parte, or ce greșea dacă aș ști că urmărește o politică de discordie socială, sau tendințe extremiste ca în alte țări. N'aș putea fi considerat că sufăr de sovinișm de tagmă relevând că învățămîntul românesc a contribuit în mod eroic la întreaga evoluție a vieții românești, manifestându-și eanul pe toate terenurile, mai mult ca oricare tagmă, decât și pe cel agricol.

Fără să încerc a face apologia meritelor voiu învoca — stricto senso — aprecierile elo-

gioase ale marelui Haret încoronate de simțirile exteriorizate ale M. S. Regelui cu ocazia congresului învățătoresc din anul trecut la cari asociez prețuirea sufletului școalei de azi Dr. C. Angelescu.

Socotesc că e inutil să mai continu a arăta rolul școalei după unire și ca urmare utilitatea întăririi factorului cultural chiar în ciuda tuturor conservațistilor, ciccoi, reminiscențe ale unei domnii feudale.

Da, bunăstare; dar alături de cultură și civilizație.

Deci lumină din lumină cât mai multă lumină pentru țaranul român plus cinstire unită cu idealismul și munca tuturor și atunci viitorul neamului românesc va fi asigurat.

Ca urmare, bunăstarea și mulțumirea vor trona în bordeiul celui din urmă țaran; iar sărăcia și ignoranța n'or avea ce mai căuta, aici, în țara tuturor bogățiilor.

Cocoșul de aur și rața de aur^{*)}

de MIHAIL LUNGIANU

A fost odată un împărat mare. Și, pe cât de mare, pe atât de bun și de cucernic era. Ii plăcea să nnaște la biserici de mir, la cînuri călugărești. Ii ziceau Alb Impărat.

Acu durase el o mănăstire mare și făloasă, cum nu se mai pomenise alta pîn' atunci, cât îi lumulița de largă.

Și, după ce-a sfârșit-o de zidit, a'nzestrat-o cu tot ce a socotit el, că-i mai frumos și mai măreț. Și, ca să se'ncredințeze, dacă e desăvârșită, a chemat într-o zi pe supușii săi, s'o vază și să spue, dacă s toate 'mplinite la ea. Și au venit de venit marii sfetnici, boeri și căpetenii de oaste și-i mărturiseau, că'ntr'adevăr e făr'de asemănare și nimic nu i lipsește. Era aproape să plece el mulțumit, împăcat în suflet, când iată că scoate capul o hoarcă de babă, moște din cap, se strâmbă și zi e cu ifose:

— Ce folos d'atâta muncă, d'atâta cheltueală, dac'o așa minunție n'are ce trebuie s'aibă?

Impăratul se supără foc la auzul vorbelor ei.

— Adică tot ce am făcut eu, atâția amar de ani și cu-atâta cheltueală, nu'nseamnă nimic?

— Inseamnă împărate, da'nseamnă osârdie multă făr' de folos!

Supărarea i se schimbă atunci în nedumerire:

— Și ce crezi, c'ar mai fi nevoie s'aibă?

— Ii trebuie ceea ce aduce poporului paza de rele și bogăția fără saț.

Alb împărat se arată acum cu desăvârșire mirat:

— Ei, spune, ce poate s'aducă astea?

Și cinculeasa, de colo, gureșe și țanțose:

— Cocoșu' de aur și rața de aur!

Stătu mult pe gânduri împăratul, tot repelând în el rar și apăsător.

— Cocoșu' de aur și rața de aur!

Și hodoroaga și mai băloasă:

— Cocoșu' o falfâi din aripi din vârfu' turlei ș'o goni duhurile rele din toată 'mpărăția, iar rața de aur o oua în fiecare zi, câte un ou totului - tot de aur. 'Or fi să fie ele prinos pentru jertfele la altar și dar dumnezeesc pentru 'mpărat și pentru popor. Și numa' atunci 'mpărăția ta o sta să fie bogată și fericită! Închee ea rânjind și, ca și când ar fi fost înghițită de pământ, se făcu nevăzută.

Alb împărat rămase pironit locului rătătit de 'nvolburarea atâtor gânduri:

— Cocoșu' de aur și rața de aur! De unde să le iau? Și, dacă s de aur, cum o falfâi cocoșu' din aripi și cum o oua rața? Și asta zău, Doamne apără și păzește, mai e una!

Și hotărât, în sufletul lui, să 'mplinească și aste două lipsuri la sântul lui lăcaș, lăsă să meargă vestea 'n toate părțile prin pristavi, că alui de i-o aduce cocoșu' de aur și rața de aur îi dă țara jumătate, cât trăește el, iar după moarte și cealaltă jumătate.

Acu 'mpăratul acesta avea trei feciori. Ce se sfătuesc ei între ei? Să meargă capul lor să caute cocoșu' de aur și rața de aur. Să le rămăe lor 'mpărăția și pentru islețimea și pentru vrednicia, ce'or arăta, nu numai pe dreptul de moștenire. Mi se hotărâsc să plece unul câte unul, întâi cel mai mare, apoi cel mijlociu și la urmă cel mic. Și s'au învoit între ei că, dacă, în vreme de trei ani, trei luni, trei săptămâni, trei zile și trei ceasuri, nu s'o 'ntoarce cel plecat, să se știe, că-i mort și să i urmeze altul. După asta merg la tatăl lor, îi spun legământul, ce-au făcut, și i cer binecuvântarea.

Auzind una ca asta, împăratul se bucură peste fire de mult. A'nțeles, c'are așa feciori, puși pe isprăvi și cu durere de inimă pentru 'mpărăția lui și a lor. Și fără să stea mult la 'ndoeală, a sărutat pe flăcăul cel mare, i-a dat tot ce a cerut și, cu lăcrămi 'n ochi, l-a lăsat să se ducă'n lumea largă și ispitiitoare, în cercarea norocului.

^{*)} A apărut în volumul „Din Țara lui Alb împărat” basme, editura Cugetarea București.

Și merge el ce merge, grăbit, zorit, nepotolit, până dă d'un izvor cu apă limpede ca cerul senin de vară și rece ca sloiul de gheață. De mult drum ce drumuise, se simți obosit, flămând și nsetat și se opri să prânzească și să se răcorească.

Iși așternu el lângă izvor căpeneagul și mi se așază pe mâncare. Și mânca și mânca, măi nene, cum n'a mâncat de când era el. Bag seamă nu făcuse niciodată un drum așa de lung și atât de obosit.

Pe când era 'n toiul ojinii, hop că-i ră sare 'n față un uncheaș, bătrân bătrân. Avea o barbă lungă până'n brâu și albă albă, ca omătul. Se apropie de feciorul de împărat și-i zice:

— Bună ziua, voinice!

— Mulțumim dumitale, moșule! îi răspunde 'n doi peri tânărul supărat, ca și când cine știe ce satara-belea i ar fi căzut pe cap.

— Da' de unde și 'ncotro? îl ispitește el.

— Dela curtea 'mpărătească și merg să caut în a lume mare cocoșu' de aur și rața de aur, că i s'a năzărit stăpânitorului, tatăl meu, să le facă edecuri la mănăstirea nouă, ce a zidit. Nu știi cumva, rogu-te, unde s'or fi găsin'd și 'ncotro s'apuc să dau de ele?

— Hm! dragu' meu, cam greu lucru! E cale lugă tot prin păduri adânci și prin pustietăți fără de sfârșit! Da' n'ii fi bun să-mi dai și mie o cojiță de pâne, că de trei zile umblu nemâncat ș'as bea și eu un piculeț de apă d'asta bună. Și, de, n'am după ce.

— Hm, taicule! Îți întorc și eu vorba! Cam greu lucru. Uite, am merinde puținele și drumu' i nesfârșit și, cum zici, trudnic și tot prin meleaguri nelocuite, pe unde n'ai de ce să te apropii. Și, de mi s'or sfârși, mai 'nainte de vreme, ce o să mă fac?

— Nu te teme, că d'acu n'ai să mai duci griji! vorbi așa cam răulăcios par'că uncheașul și se făcu nevăzut.

Voinicul strânse repede măsoaea și bău apoi odată din izvor, bău de două ori, nu se mai sătura par'că bând. Și din ce bea, din ce ar mai fi băut. Așa bunătate de apă nu văzuse până atunci.

— Strașnică mai e! oftă el. Par'că nu-ți vine să te deslipești de ea!

Dar, cum sfârși de sorbit și dete să se sucească, să ncalece, simți că l'părăsesc puterile. Și, încet-încet, ca o lumânare de ceară dogorită de para focului, se ırosea zmaga din el. Și rămase așa, cu picioru'n scară, impietrit pe vecinicie cu cal cu tot.

He, și dac' au văzut cei doi feciori de 'mpărat, că s'apropie sorocul pus și nu se mai întoarce fratele lor, cel mare, au început să facă ei pregătiri. 'n zorii zilei celei d'a patra, după ce a lăsat să treacă ca un ceas dela cântători, a plecat feciorul cel mijlociu.

Și mână el și mână, tinerește, voinicește, haiducește tot pe drumu' apucat de fratele

său, înspre soare răsare, că 'ntr'acolo mergea vorba c'ar sta să se găsească vestitul cocoș de aur și rața de aur cea de 'omină. A'ndemnat mereu până dat de izvorul cu apă vioară. Descalcă și el, ia desagii de pe cal, îi desface, scoate merindea și se așază pe mâncare 'n lege. Când imbuca el, ca un lup ogârjit, iată că i se 'nfinge 'n față un moșneag:

— Bună vremea, tinere!

— Mulțumim dumitale, unchiule!

— Da' cam de unde și 'ncotro?

De unde știu eu, da'ncotro poate dumeata să-mi spui!

Și-i povestește de nagodele, ce i-au răsărit în cap bătrânului său tată să facă pe feciorii lui să pearză 'mpărăția, dacă nu i'or aduce cocoșu' de aur și rața de aur.

— Hm, băeatu' moșului! Îți ouă găina 'n traistă pânăcolo. Da' n'ii fi bun, să-mi dai și mie o fărâmiță de pâne, că-s hupit de foame ș'as bea și eu o țăr de apșoară d'asta limpede și rece?

— He, cam greuleț lucru mi ceri și dumeata! La așa drum știe omu' când pleacă, da' nu știe când ajunge. Și mâncarea trebue păstrată, că dacă n'ii avea-o la nevoie, de ce te apuci? De, mai crede, ce să faci?

— Crez, zise încercatul de ani, că i ajunge până la calea 'ntoarsă

Și se făcu nevăzut.

— Da' ce vorbă mai fu și asta? rămase pe gânduri feciorul de 'mpărat. Și se apucă să bea apă. Și bea, și bea, de nu mai isprăvea! Dar, din ce bea, simțea cum se 'ngreuea și se făcea pământ rece, tot mai rece, stean de peatră.

Și a trecut vremea 'ntorsului lui, fără să s'arate la curte. A plecat atunci și feciorul cel mic. Mergea ca vântul, ca gândul, de nici nu simțea pământul.

Când a ajuns la izvorul cu apă ca vioareaua, poposește și el. Și, când mânca mai cu rost, iacă-tă se 'nfățisează 'nnainte-i, ca ieșind dintr'o perdea de nor, moșul:

— Bună masa, huture!

— Vin' la ea, taicuțule! Tocma' mă gândeam, că, d'oiu isprăvi de prânzit, să las câteva frimituri și 'n apă, pentru ursilori, pentru sufletele călătoare, pentru mai știu eu cine, cum e datina. Așa sunt bucuros că'mparț cu dumneta mult puținu' ce am.

Și uncheașul s'a alăturat de tânăr. Și, ronța ronța, donda-donda, ajung cu vorba la cocoșu' de aur și la rața de aur.

— He! E taină pânăcolo! zise bătrânul. Da' cu voea lu' Dumnezeu îi face și cale' asta, că omului bun îi siă El într'ajutor. Și d'aci, tala tala, moșneagul povestește flăcăului, unde se găsesc minunățiile astea, cum să le ia și ce să facă apoi cu ele.

Și se despart cu voe bună. Iși doresc unul altuia cale sprâncenată și să se vadă sănătoși.

Și-mi merge apoi feciorul cel mic de mpărat și-mi merge, zi de vară până 'n sară. Și gonind, cum gonește pânza de lumină 'n zori și cum prididește raza de soare, când ajunge el în răscruci, dospea'n gându' i mereu spusese și sfaturile 'ndrumătorului său:

„La platu' zmeilor, păzit d'un leu. Să pândesc vreme' ameazului, când picotesc toate 'n jur. Să pătrunz binișor înăuntru, să le iau din hodaea unde dorm zmeii și mama lor, care stă pe vatră c'un ochi închis și cu alfu' deschis. Să nu-i zic nimic s'apuc doar rața și cocoșul de cap, că de le-o'iu înșfăca de mijloc, or de coadă, încep să colcodăcească și să măcăne, d'or trezi pe toți și'o fi vai și amar. De begoandă să n'am teamă, că'n clipa'n care 'oiu intra moșăe și ea. Atât îi e scris ei să picotească în fie ce zi, cât o pași un om de la prag pân' la masă și'ndărăt. Cu inima'n dinți și cu gându' tot la Cerescu' Părinte!”

Și cum și-a zis și și-a repetat mereu în el, ca niște litere din carte, așa a și făcut feciorul de mpărat. Și au mers lucrurile minunate.

Punând în desagi cocoșul și rața, unul și alta cu totulul tot de aur, a pornit voinicul înapoi spre mpăratu'tată.

Era bucuros, cum a fost Ziditorul în clipa când a urzit pământul, cum e sufletul curat, când vede mplinindu-se un gând bun.

Când ajunge la izvor, se oprește să mai guste ceva, scuturând desagii de merinde. Pe când mânca și nu mânca, știi, ca omul năpădit de o mare multumire, hop și bătrânul:

— Bună vremea și masa, băeatu' moșului!

— Bună să dea Cel de sus și hai la ea, că mai e și pentru dumneata! îl îndemna el.

Și mi se pun pe nfulicat și pe povestit și unul și altul. Feciorul de mpărat își frământa mintea și aducea mereu vorba de voea bună, ce'o sta să simță tatăl lui, când s'o duce cu cocoșul și cu rața de aur. Moșul nu l' slăbea cu sfatul, să nu se gândească niciodată 'nnainte la o clipă de veselie, până n'o da cu ochii de ea. Că'n totdeauna așa e, când e vorba prea mult de ea, întârzie, ba îi întoarce și dosul ei, necazul.

— Așa e, bine spui, bătrânelule! Ce'o să zică bietu' tata, când m'o vedea pe mine și și'o aduce aminte de cei doi frați prăpădiți?

— Așa, copilu' meu! O bucurie nu e niciodată deplină, c'atunci n'ar mai fi bucurie, ar fi o ntâmplare, ca toate ntâmplările. O simte omul cu adevărat, când i se mplinește câtuși de puțin numai din ce a dorit el, nu tot, c' așa ceva, nu prea se poate.

— He, moșicule, o fi cum zici dumneata; da' una e când m'or vedea pe mine, tata și mama, cu odoarele, ce le aduc, și alta când ne-ar vedea pe toți copiii dragi.

— Să nu zici asta, tinere, că nu prea se ntâlnește așa ceva. Vezi, d'ar fi să răsară din pământ frații tăi acu, socoți că îi ar merge toate 'n plin? De ce să nu crezi, că tocmai atunci s'or îmulți necazurile? Că de, unu' vrea una, altu' alta, ș'asa 'ncep ne'ntelegerile. De ce să nu vezi mai departe?

— Ce să văz și ce să mă gândesc, tăicușorule? Uite zău, d'ar fi vr'o putere pe lume' asta, să mi aducă 'n cale pe frații mei ași muri ș'asi învia dela inimă d'atâta bucurie!

Uncheașul oftă adânc făcu ochii mari, deschise gura și șopti ceva. Și, cum a șoptit, s'a și topit el, cum se topește ceața la ivirea razelor de soare. Și d'odată se pomenește înspițatul, că se desprind, din stanele de peatră de lângă fântână, doi tineri. Se uită ei nedumeriți și 'ncep să tăinească:

— Ei, că bine ne ntâlnirăm, frățioare!

— Bine ați venit, de unde-ați venit!

— Păi noi nu știm de unde-am venit și nici dac' am fost undeva, ca s'avem de unde să ne'ntoarcem! Da' tu?

— Eu? Sosii cu cocoșu' și cu rața de aur!

— Așa? săriră ce doi frați în sus. Unde-s? Să le vedem și noi?

Și, nici una nici două, prâslea a desfăcut desagii și li-a arătat minunea minunilor. Și unde mi s'au bucurat frățanii lui că'ncepu să crească inima și'n el de veselie, ce simțeau ei.

— Vezi, că n'avea dreptate moșu'? zise flăcăul așa 'ncet, pentru el doar. Una e când simte omu' singur o mulțumire și alta e când o 'mparte cu alții!

I s'a părut, or a hohotit ceva, undeva 'n pădure, ca un râs răgușit? Parcă era glasul uncheașului, care se făcuse nevăzut,

Și-mi pleacă ei la drum tus-trei, fratele cel mic din ce în ce mai voios cei doi din ce în ce mai închiși la suflete, mai tăcuți, mai posaci Rămâneau tot în urmă, șopocăeau mereu între ei doi:

— Mă, că ce-o să facem noi, când ne'om întoarce, după atât' amar de vreme, cu mânilor goale? Își desbăeră inima fratele cel mare.

— He, da' ce'o să zică taica și maica și tot norodu', când 'or vedea isprava fratelui cel mic? Întrebă oftând cel mijlociu.

— O să zică ce e de zis. Că el a fost om și jumătate, adevărată viță de mpărat, și noi niște nătăfleți, nevrednici de domnie.

— De bună samă c'asa!

— Și i-o rămâne și cealaltă jumătate, după ce s'o pristăvi bătrănu'! Împlini vorba fratele cel mijlociu, scrâșnind din dinți.

Tac ei, tac. În inimile lor fierbea necazul, clocotea ciuda, încolțea ura, începea să rânjească răsunarea

Se opresc d'odată locului, ca la un gând:

— Știi ce? întrebă fratele cel mare.

— Știu! răspunse hotărât cel mijlociu.

Și și-au făcut semne 'ntre ei:

— Atunci, așa! rosti, ca o poruncă cel d'întâi, încruntat și tremurând.

— Așa! întări cel d'al doilea, aspru și rece.

Și, nici una — nici două, se burzulesc asupra frătorului lor milos și blajin, îl răstoarnă de pe cal și dau să-l tae bucățele.

Când d'odată 'n tepe să cotcodăcească 'ntr'o dășagă cocoșul și să măcăne 'ncealaltă rața.

— Nu mă omoriți dragi frățiori, că vă dăru-i vouă odoarele aduse! Uite rața a făcut trei ouă. Luați fiecare câte unu'. Dați-mi și mie unu' și lăsați-mă să mă duc 'n voea soartei mele.

Și mai de frica, ce le intrase 'n oase la auzul cutcurigelii cocoșului și al măcănitului raței, mai de rușine, or mai de milă, mai de silă, s'au învoit frații.

Și i-au cruțat viața, punându-l să jure, c'o să se ducă or unde, numai în împărăția lor nu, și că n'o să spună nimănui niciodată 'n tâmplarea. Și s'au despărțit.

Rămânând atunci feciorul cel mai mic de 'mpărat singur, în mijlocul codrului, fără cer, fără pământ, se zbuciuma 'n el, ce să se facă? Încotro s'apuce? Iși căina soarta-i rea, dar nu și-o blestema, că nu era de vină ea, ci firea lui bună, drăgăstoasă.

Și, când sta așa 'ngândurat și amar, iată că se pomeneste 'n față cu făcătorul lui de bine.

— Bună ziua moșicule! o luă el înaintea, c'asa se cădea, față de lumina, ce i arătase și de sfaturile sănătoase, ce-i dase.

— Bună să-ți fie inima! îi răspunse el.

— De bună, bună e, pârda-nica; numa' de s'ar și 'mbuna însă, că tare-i otrăvită!

— Asta e răsplata curățeniei sufletești. Cât 'o fi lumea' și pământu', așa o fi și așa s'o petrece. Bagă 'n cap ce-ți spui, să nu uiți să povestești și la alții. Cui faci bine îți întoarce cu rău și, de scapi pe cineva dela pieire te târăște el spre ea. Vorba noastră din bătrâni: „Pe cine nu-l lași să moară, nu te lasă să trăiești”. Ce vrei? În om e sămânța dumnezească, ce-l zămislește bun, da' ea e 'nnăbușită cu vremea de răutățile satanei, care-l jindurește, îl lăcomește, îl pizmuește. Și din miel blagoslovit, îl face jiganie ne'mblânzită, mai feară de cât toate sălbăticiunile codrilor.

Da', să mai ții minte una dela mine. Să știi că niciodată sufletu' curat nu e lăsat să peară, că Tatăl Bună-ții și al Mili are grije de aleșii Lui. Nu-l slăbește cu ochiu' Lui părintesc, îl ajută 'n nevoi și, când o sta să se'n-nece, îi sare 'n ajutor. Pe când îl întinat o duce el cât o duce 'n rele, da' când cade, căzut rămâne pe vecie. Lui nici mamonea nu poate să i întinză o mână de scăpare din hău' pieirii.

Și așa feciorul moșului, acu, că văzuși bine cu ochii tăi și 'nțeleseși și dela mine ce e omenire'asta, de ce să te superi și să te eăinezi atât? Nu ți-a ieșit bine una, nu pierde nădejdea, încearcă alta. Folosește al mai mic dar, pe care-l ai și daru' asta are să sporească și are să te 'nnalțe.

Din toată truda ta, te-ai ales c'un ou. Du-te cu el încotro i nimeri și ai să vezi, c'are să-ți prinză bine și n'ai să te prăpădești!

Și, cum sfârși de vorbit, s'a topit, ca un nor subț razele de soare, moșneagul.

Feciorul de 'mpărat a rămas cu ochii 'n gol și cu gura căscată, în spre locul de unde s'a șters chipul mângăeos și mândru, așa cum pierde o pală de ceață 'n zori de dimineață.

Și, cum nu prea avea timp de pierdut, mi-o luă el la drnm. Și mergi și mergi, necăjit, trudit prăpădit, pân' a dat de țara 'mpăratului Roșu.

Aci, cum a ajuns, a aflat neliniste și zarvă mare. Era bolnavă tare sigura fată a lui. Toți vracii și toate vrăjitoarele n'au avut ce să-i facă. Se topea de pe picioare, zi de zi, cum se topește înu'n tău.

I s'a făcut însă ei o arătare, care-i spusese, că numa' cu ou de aur are să se 'nsănătoșeze. Să-l ia, să-l pue 'n sân și să-l poarte așa luni și ani. Are să se facă tare și frumoașă ca el.

Și aflându-se, că numai la 'mpăratul Alb se găsește așa ceva, i a trimis vorbă, să-i dea un ou, să-i scape odorul dela moarte. Da' el n'a fost ascultat rugămintea și nu i-a 'mplinit dorul. I-a răspuns, că are doar două și-i trebuie lui. Și și a spus durerea, ce-l stăpânea că rața de aur nu mai oua.

Atunci 'mpăratul Roșu a pornit știre 'n țară, că de s'o'nvrednici cineva, să-i aducă un ou de aur, o s'aibă drept răsplată jumătate din împărăție și pe copila lui de soție. Și s'a strâns în toate unghiurile oaste multă, să cază asupra lui Alb 'mpărat, să-l bată și să-i ia, dacă nu p'amândouă, unul măcar din ouăle ce-avea.

Și, auzind feciorul cel mic al 'mpăratului Alba una ca asta, s'a dus la palatul lui Roșu 'mpărat și i-a dat de știre, că el îi aduce un ou, ba i-a și adus, numai să oprească zădărnica vărsare de sânge. Și s'a bucurat tare 'mpăratul, și fata lui și mai și. S'a zădărnicit izbeliștea și s'a făcut apoi o nuntă mare, d'a ținut zile și săptămâni și luni. Și s'a bucurat tot poporul bucurie mare, că dată morții era odrasla 'mpărătească și la viață a pășit cu leacul adus de ștreinul, ajuns ginere 'mpăratului și stăpân pe jumătate din împărăție.

He, și a trecut vremea și cu ea s'au petrecut oamenii, și, odată cu ei, multe lucruri bune și rele pe lumea lui Dumnezeu.

Numai ia să vedem ce se 'ntâmplase la curtea lui Alb 'mpărat? Cocoșul, adus de cei

doi feciori ai lui, în loc, să bată din aripi și să apere mânăstirea și 'mpărăția de rele, cobea mereu, menind a prăpăd. Și curgeau nenorocirile puhoi pe biata țară: potoape, înghețuri mari, arște, molime, cutremure și războaie.

Au început întâi cu semne: luna s' arăta pe cer mâncată de vârcolaci, soarele se topea când și când în înălțimi, fără pic de nor în juru-i, femeile nășteau copii cu capete de miel și cu picioare de ied. fântânile erau otrăvite, oamenii se 'nrăiseră afară din cale.

Împăratul mergea când și când la mânăstirea lui, îngenunchea și se ruga lui Dumnezeu, s'abată urgiile din cuprinsul țării. Când rămânea singur, în fața sântului altar, auzea însă lămurit un glas, ca din alte lumi venit:

— Rău, împărate, rău! Și bine n'are să fie câtă vreme fecioru' tău cel mai vrednic, cel mai bun și cel mai drag umblă gol și flămând pe drumuri necunoscute!

Iar rața prindea să măcăne și ea:

— Rău mă doare, rău,
Sufletelu' meu,
Că avui trei ouă
Ș'am rămas cu două.
Și de fuse-fuse,
Un ou că se duse,
Prin locuri străine
Departe de mine,
Incetă și doru',
Ce năștea izvoru'
Și se opri, zău
Al ouțelor părău
Ș'unu' nu sporește,
Unu' nu mai crește,
Pân' ce o fi ș'o fi,
Ou, — mi s'o găsi
Ș'o veni la loc
În țară noroc
Ș'o 'nceta hainia
Și ticăloșia!

Acu, dacă s'a făcut bine fata 'mpăratului Roșu și luând de soț pe feciorul, care i aduse leacul, el împăratul mare, puternic și temut n'a fost chip să treacă cu vederea purtarea lui Alb împărat.

— Cum se poate să fie el, vecinu' meu, atât de nemilos? Să nu mi dea un ou de leac să-mi scap dela piele fata? Avea doară două! Rămânea cu unu? Hm! Ce și a zis? Mai bine el cu două, și eu cu nici unu! De ce să fim d'o potrivă: unu' și unu'?

li mergea vestea, că-i sufletu' lu' Dumnezeu și, când colo, se lăfăie pistrueatu' n el.

Oare averea să orbească 'ntr'atâta pe cineva, în cât să uite și de milă și de dragostea de semenii lui? Așa ceva trebuie să și ia fără doar și poate pedeapsa!

Zi și noapte se gândea numai la răsbunare Și cui era să-și spue păsul și'n cine putea să se 'ncrează de cât în ginerile-i drag?

El însă:

— Lasă, tată! Fii larg la inimă! Mulțumește Bunătății Cerului, că m'am ivit eu în calea durerilor și le-am alinat. Nu i drept și nu-i bine să 'mprăstii pârjol și pustiire pentr'o orbire pământească

Roșu 'mpărat însă:

— Nu și nu! Uite cad jos, mor făr' de vreme, dacă nu-l fac să ispășească mândria nechibzuită. Și, dacă tu nu 'ncingi paloșul și nu pleci la luptă, nu mai ești copilu' meu!

Greu la deal și greu la vale. Pe unde era de scos cămașa? Să-i spue cum stau lucrurile nu se putea, că se jurase către frați, să nu crănească nici când, cine e și ce i s'a 'ntâmpolat.

Dacă vede el și vede, că nu poate să stăvilească ura tatălui socru, își alcă pe inimă, pune să sune din buciome și 'ncalecă 'ntr'un zori de zi calul. Și s'a pornit freamăt de moarte din codrii, din văi, peste câmpuri cu rod, peste așezări omenesti linistite, peste suflete 'ngrijate.

Zăngănitul armelor și chiotele setoase de biruința ale ostașilor, setosi de sânge, au patruns până la urechile lui Alb împărat, care s'a cutremurat de grozavia războiului. Printre poruncile de pregătire mergea la mânăstirea lui, îngenunchea și se ruga A Tot Puternicului, să-i ferească țara de pieiște. Când sfârșea 'nchinaciunea, auzea cocoșul cotcodăcind:

— Împărate
Nu te bate!
Împărate,
Stai d'o parte!
Lasă mai bine să vie,
În a la împărăție
Ostași mândri înzăduși,
De al tău fecior purtați,
Multă vreme să trăească,
Sântos s'o slăpânească,
Că i a v'nit dreptate,
'N loc de strâmbătate
Ș' astă mare 'mpărăție
D'acu n' veci a lui să fie!

Iar rața măcănea ne 'ncetat:

— Ș'am să ou mereu
Feciorului tău,
Mândre oușoare,
Din țara lui Alb împărat
Pentru trebușoare,
Ouă aurii,
Pentru bătlăii,
Ouă mici, mărunte,
Pentru lupte crunte,
Ouă mari și grele,
Pentru vremuri rele,
Ouă scumpe, rari,
Pentru zile mari,

Ge au să-l fericească,
Mulți ani să trăească,
Peste 'mpărăție
Până în vecie!

Imparatul ce era sa mi zică și să mai facă?
A poruncit sa se deschiza largi porțile cetății
și să primească oastea cu surle și cu trâmbiți.
Și în fruntea ei a intrat feciorul său cel mic,
îngenunchind înaintea ei și sărutându-i mâna.
Și unde mi-a 'nceput rața sa măcăne:

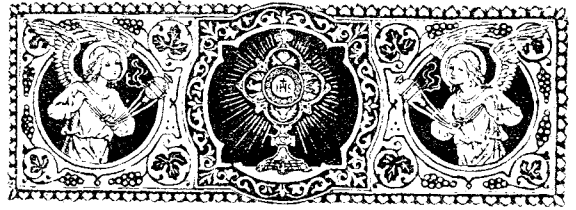
— Mult mai mă scremui
Un ou de făcui,
Un ou rotund, mare,
Ce seamăn nu are,
Că e tot de aur,
Par'c'ar fi de faur,
Iar nu de o rață,
Ouat dimineață,
De atâta voe bună,
C'a venit pe cap cunună
Voinicelului măhnit,
Ce prin țări mi-a pribegit,
Tot cu doru' după mine,
Tot cu lihneala în vine
Și d'acu noroc să fie,
Sănătate, bucurie!

Iar cocoșul fâlănea din pene și cutcurigea
'ntr'una:

— Cucurigu-gagu!
De acu săracu'
Fecior de 'mpărat
Mi s'a împăcat!

Și a moștenit feciorul cel mic și bun, pe
sânta dreptate, împărăția tatălui lui. A unit-o
cu a socrului sau, Rosu, 'mparat, ca să facă
din ele una singură, mare și nebiruită, cât o fi
cerul și pamântul.

Ș'acu cum să 'nchei?
Spuneți, feții mei!
Nu cu o urare.
Pentru omul care,
Hărțuit de rele,
Și de mii belele,
Birue la urmă,
Chinul i se curmă
Și trăește 'n bine
Tot zile senine?

Reculegere

Cu mâinile 'nsmolite de păcate
Venim la Tine 'n triste clipite,
În reculegeri și mustări pripite,
Prea încrezuți în marea — Ți bunătate.

Vai, sufletul din multele ispite
Puține a'nfrânt . . . și-atât de greu străbate
Spre porțile — Ți de apururi descuiate,
Strângând puteri zadarnic risipite . . .

Ajunși la pragul vieții, fiecare
Ne răsfoim izbânda-ne sumară
Și ne'ntrebăm cuprinși de'nfiorare:

Ierla ne-vei Tu, azi, ca și pe-aceia
Cari până pe Golgota te urmară,
Dar nu Te au cunoscut în Galileia . . .

P. MURGEANU

Gând

Aseară a trecut pe lângă mine-un gând
cu dragostea de mână, mic și blând . . .

Odaia a 'nflorit în flori de soc,
și mâinile sorbeau din plete, busuioc;
plesneau boboci bogați de crin
în geamurile cu miros primăverin
și peste ochii de cristal a plouat soare
tânăr, ca un smoc de lăcrimioare . . .

Iar cerul cântecului, rumen s'a deschis,
cu stelele de-avânturi și de vis.
și tocul a pornit voios să pască,
pentru inimă, olavă îngerească.

Ionel Șugaru

INCRESTĂRI

PROBLEME

Nedreptăți.

Spre a stimula, printre membrii corpului didactic de toate gradele, preocupări pentru chestiunile privitoare la educație și învățământ, Casa Școalelor și a Culturii Poporului a organizat — în capitală — *un ciclu de conferințe pedagogice*, sună comunicatul dat publicității, cu program în regulă, de conducătorii acelei Case. Ne întrebăm însă: oare această Casă a Școalelor, subvenționată de fiecare comitet școlar cu sume rupte adesea dela trebuinți indispensabile, n'ar putea organiza asemenea conferințe în provincii, în capitalele de județ pe rând, „pentru a stimula — și instrui totodată — printre membrii corpului didactic preocupări pentru chestiunile privitoare la educație și învățământ?” Membrii corpului didactic din capitală, nu zicem că n'ar avea și ei nevoie de asemenea lucruri, dar oricum ei au alte și multiple posibilități de instruire și stimulare fără prea „marele” interes al Casei școalelor. Provincialii bieții, sunt ahtiați după asemenea cicluri de conferințe. Și credem că și școala ar câștiga mai mult.

Susținem că ciclurile de conferinți organizate de Casa Școalelor și-ar avea rostul în provincie. Conferențiarilor cu mici subvenții — carnete, dacă nu gratuitate, pe calea ferată și așa au toți — credem ar veni bucuroși dacă li s'ar „stimula” dlor asemenea preocupări.

Monopolizarea tuturor conferințelor „subvenționate de stat” pentru instruirea și stimularea celor din capitală, cu biblioteci, cu universitate, cu tot soiul de conferințe săptămânale la îndemână nu-i o operă care să ajute nici intereselor neamului nici o justificare laudabilă pentru organizatori.

Ești în provincie și semănați să-mânța înțelepciunii, dlor dela Casa Școalelor, nu vă mântuiți urechea cu „cicluri” aranjate în familie, ori în jurul nasului. Așa veți binemerita sumele pe care nu întârziați să le revendicați pentru opere culturale, așa vă veți îndeplini adevăratul rost.

CONST. GH. POPESCU

Problema fericirii

În lumea aceasta individul înseamnă prea puțin. Nu știm pozitiv nici cine l-a adus pe pământ, nici cu ce scop anume. Nu cunoaștem nici limitele acestei lumi, nici origina ei.

Un individ se naște, trăiește și moare, lăsând un ecou corespunzător în sufletul nostru: îl cunoaștem, îl simțim aproape și îl uităm. La atâta se rezumă existența lui.

Din tot zbuciumul și din toate realizările lui rămâne într'adevăr ceva?... Nu putem bănuî cu mintea noastră o taină atât de adâncă. Ceeace cunoaștem ne duce atât de constant la absurd, încât însăși existența noastră ne apare ca o absurditate.

Ne putem permite doar sprijinul credinței, într'o divinitate, creatoare și organizatoare a universului.

Prăpastia neputinței noastre de a cunoaște cauzele acestei lumi, precum și armonia ei, ne duc fatal la admiterea divinității.

Dar neputând ști nimic pozitiv și neputând judeca mai în adâncul lucrurilor, admitem aceasta ca pe-o axiomă.

Însă tot ce cunoaștem în univers ne face să credem într'o divinitate atât de îndepărtată, încât la un moment dat, divinitatea ca finalitate și cauzalitate apare individului ca ceva inutil. Pentru unii divinitatea este ceva absolut necesar și incontestabil, de oarece aceștia n'au puterea de a înțelege o lume absurdă, lipsită

de cauză și scop și nici n'au la îndemână mijloacele de a controla falsitatea și naivitatea ideii lor asupra divinității și a universului.

Pentru dânsii divinitatea este o realitate imediată și necesară, deoarece ei nu se pot obișnui cu ideea unei existențe absurde și inutile.

Pentru acei, care și dau seama de puerilitatea și neadevărul acestei teorii, lumea este ceva profund și neînțeles, ceva magnific și mistuitor, străină de existența noastră individuală și totuși uimitor de clar în legătura constantă dintre cauză și efect.

Cei cari cred într-o divinitate imediată o fac în speranța posibilității unei fericiri, necunoscute dar directă și individuală.

Însă pentru cei cari divinitatea imediată este un fals controlabil, fericirea individuală este absolut inexistentă. Ei nici nu pot concepe fericirea unei specii sau a unui univers la cari numai pot participa.

Deaceia ei, dacă în viața nu întâlnesc nici o bucurie și nici o nenorocire prea mare, privesc orice schimbare cu un scepticism desăvârșit: dacă văd în viață numai dureri și decepții își așteaptă sfârșitul cu pesimism, iar dacă găsesc bucurii și frumusețe, privesc moartea cu un ochiu tragic.

Pentru omul care înțelege inutilitatea unei fericiri necunoscute și îndepărtate pentru viața unui individ, fericirea individuală este ceva ireal și imposibil.

GH. CIORZAN

Pentru o întoarcere spre noi înșine

Doamna Cornelia A. Baci, a zăbovit câteva zile dintr-o vară printre gândurile și frumusețile moldovenești și a adunat în suflet mărgăritare. Cerul românesc a plouat roua entuziasmului peste mâna ei, pentru florile scrisului.

Am cetit rândurile înflorite pe marginea acestei excursii și publicate în paginile Afirmării cu o mare bucurie. Ne-am bucurat pentru că această inimă întoarsă spre dumbrăvile frumosului românesc trăește printre noi, acum când o vacanță, pentru ca să fie bine petrecută trebuie să înceapă la Paris și să

sfârșească la Roma și pentru că, s'a găsit cineva, printre cei care au un pic de dragoste pentru zările locului, care să se oprească la înșirarea programului unei mânăstiri de maici.

Ne-am bucurat pentru că am zărit printre aceste, atât de sincere și modest rânduiri, un început de întoarcere spre noi înșine.

Ne cunoaștem atât de puțin câmpurile! Ne cuprinde așa de rar nostalgia sufletului nostru!

De ce doamnele miniștrilor noștri au luat trenul spre Coasta de Azur în ajunul Crăciunului? Colindele românești nu sunt frumoase decât pentru urechile lui badea Ion care moare de foame?

În astfel de timpuri, florile unei inimi sincere, românești, sunt pentru noi un dar care ne bucură.

Iată de ce, rândurile Doamnei Cornelia A. Baci mi-au întărit o speranță și mi-au împărlășit o bucurie.

IONEL ȘUGARIU

Nu vă pierdeți timpul!

căutând în ziare și reviste articole cari pomenesc numele dvs. sau tratând problemele cari vă interesează căci o instituție special creată și bine organizată pentru aceasta poate face acest lucru mai bine și mai eficient ca Dvs.

„SERVICIUL GAZETELOR”

AGENȚIE INTERNAȚIONALĂ DE PRESĂ ȘI PUBLICITATE

Director: EMIL SAMOILĂ

BUCUREȘTI, Str. Sf. Constantin 24. Telefon 3-16-15.

urmărește tot ce se publică în cele circa 1400 publicații din România, iar prin intermediul celor 102 agenții similare din străinătate, tot ce se scrie în presa din toată lumea și procură tăeturi de presă asupra oricărei personalități sau subiect.

Cereți telefonic sau în scris prospecte lămuritoare sau probă gratuită de o săptămână, indicând subiectul care vă interesează.

• DĂRI DE SEAMĂ •

CĂRȚI

B. Iordan și Munteanu

„Revizori și Inspectori“

roman editura Cugetarea lei 55

Dacă viața monahală e la îndemâna dlui Damian Stănoiu lumea dăscălească nu-i lăsată cu nimic mai prejos de dl B. Iordan.

Autorul „Normaliștilor“ ne prezintă de astă dată într-o lumină, natural incomodă pentru organele de control, tot caraghioslăcul, toată meschinăria îndrumătorilor școalei poporului. Numai că de astă dată dl Iordan nu-i la înălțimea concepției și puterii de analiză din „Normaliștii“ ori „Invățătorii“ spre pildă.

Se simte că n'a prea trăit momentele pe care cu atâta dărnicie de povestitor ni le descrie cu ajutorul dlui Munteanu. Nu zicem că autorii n'ar avea dreptate și că ar falsifica unele situații. Susținem însă că nu completează anumite stări, sărind prea ușor dela un eveniment la altul. Și-apoi cu tot sarcasmul, cu toată ironia dlor, trebuie să recunoască și dl Iordan, indiferent de țelul pe care-l urmărește, că'n unele părți se exagerează atât de cumplit încât denaturează. Amintim acest lucru convingși că acest roman își are cheia lui. Nu intenționăm să luăm partea acelor pe cari atât de drastic îi muștruluește dl Iordan și dl Munteanu, dar constatăm că măcar într'un procent de doi la sută, fără exagerare, sunt și oameni cari-s la locul lor în controlul învățământului, oameni despre care autorii nu vor să amintească nici măcar de dragul contrastului spre a întregi problema.

Credem că îndreptând, pentru că în definitiv acesta-i scopul autorilor, nu strică să și încurajezi evidențiind unele excepții. Aceasta în ceiace privește subiectul pe care n'avem căderea să-l discutăm.

În „Revizori și Inspectori“ darul de povestitor se menține la înălțimea celorlalte lucrări. Are și această carte frumusețile și hazul său deși

îți lasă parcă la urmă un gust amar un sentiment neîmpăcat amestecat cu multă scârbă și destulă revoltă.

„Revizori și inspectorii“ e o carte care te pune pe gânduri, dar e un roman care te distrează.

N. Crevedia

„Burueni de dragoste“

roman editura Cugetarea lei 80,

Dl Crevedia închide între copertele „Buruenilor de dragoste“ o latură sentimentală a vieții dsale de holtei. O latură exagerată a vieții. Zicem exagerată pentru că arta admite exagerarea când e vorba să scoți în relief importanța unor stări, a unor evenimente oricât de minime. Autorul „Bacalaureatului lui Puțu“ amoretzat pe vremuri lulea de dra Marta D. Rădulescu, căreia nu pregeta să-i facă reclamă fără să o cunoască, își destăinuște bucuriile și deziluziile acestei dragoste. E drept că-i necavaleresc ceiace face, ceiace a făcut dl Crevedia, dar odată faptul consumat datori suntem și noi cititorii a ne spune părerea —, despre lucrare.

Din o serie de motive pe cari le descrie atât de vioiu, uneori sincer-alteori, cum am amintit, exagerat, în todeauna însă plăcut, dl N. Crevedia s'a desgustat de; Sanda B. Marinescu, de băiețoiul acela talentat băiețoiu care, așa netaalentat, l-a făcut însă să se nelineștească, să sufere și care l-a dat prilej să scrie „Buruenile de dragoste“ spre a ne dovedi o analiză subtilă a unor stări proprii îndrăgostiților.

Lucrarea dlui Crevedia e plăcută, e ușoară, e antrenantă. E cartea în care se întrunesc, completându-se într'o armonioasă poezie, toate elementele unei opere literare.

Desprindem din acest roman, necavaleresc, de care nu era absolută nevoie pentru justificarea sentimentelor și comploturilor autorului, deși-

asa de frumos descris, că depe „plopul înalt al îngâmfării“ ști privi și dl Crevedia, scriitorul pe care-l apreciem, admirându-i curajul și sinceritatea unor convingeri, dar care din cauza necavalerismului său, din cauza mândriei sale, mândrie inușită pe care o lasă să se întrevadă ca un merit oarecare, ni-e uneori, o spunem și noi tot sincer, antipatic. Asta ar veni cam așa: preferăm și admirăm scriitorul, dar ne displace persoana lui, apucăturile lui. Dece uită oare dl Crevedia, acest talentat fiicău al gliei românești, că nu-i în interesul dsale și nici a unui scriitor, să ne facă cunoscut nouă cititorilor slăbiciunile, patimile personale, intime? Noi suntem dornici de suav, dle Crevedia, „Ici bas tous les hommes pleurent“ dle Crevedia. Dece ne dați în mână chei cu care descuind secrete ne scârbim?

În orice caz „Burueni de dragoste“ e un roman interesant, ispititor. Mai ales pentru acei ce-o citească fără să cunoască aventura autorului și cari nu bănuiesc personagiile. Pentru cine știe povestea mai dinainte și-și dă seama de personajii e puțin banală, mult exagerată, deși silința d-lui Crevedia de a o varia și înviora nu lipsește. Totuși ca operă de artă „Burueni de dragoste“ e un roman bun și plăcut.

I. Lupaș:

Probleme școlare

editura Cugetarea lei 60.

Problemele dlui Lupaș sunt interesante însă pare că nu mai au nici un rost. Vremea acestor „rostiri, tipărite în Monitorul Oficial, în reviste și ziare“ care formează azi volumul „Probleme școlare“, a cam trecut. Astăzi ne găsim în fața altor chestiuni, chestiuni cari cer un alt punct de vedere decât acel rostit și multiplicat în atâtea rânduri prin diferite ziare și reviste dar care ne apare în volum abia acum.

„Problemele școlare” în situația actuală nu rezolvă nimic. Nici nu aduc nou nimic. Cel mult adaugă o nouă lucrare la activitatea dlui prof. Lupaș, atât. Credem că nu era nevoie de colecționarea acestor articole, unele apărute în ziare încă prin 1921. În orice caz pentru acei cari-s doritori „să cunoască mai de aproape peripețiile și tribulațiunile învățămintului public” dela noi, „Problemele școlare” ale dlui Lupaș îi va satisface.

Octav Minar :

Simfonia Venețiană

roman editura Socec lei 60.

Interesul de viața lui Eminescu începe să fie cam supărător. Prea i se exploatează, de dragul tarabei și ispitii de câștig, memoria acestui prooroc al neamului. E suficient să se aibe în mână — de unii — câteva date care să pară interesante pentru „alții” pentruca peste câțva timp să te trezești cu o lucrare „unică în felul ei” despre viața ilustrului poet. Nu-și prea amintesc nici autorii nici publicul cititor că atunci când „propria-ți viață singur n'o ști pe de rost” oare dece — și mai bat atâția alții capul s'o arate cum ar fi putut fi, pentru a ni se reda absolut fals, absolut exagerat, închipuiri ascunse f umușel și scuzate de un simplu cuvîntel ademenitor „roman”. Ei, dar despre aceasta câte n'am putea vorbi! Ne oprim asupra conținutului lucrării dlui Octav Minar.

Înfățișare: O copertă sistem reclamă tentează, dar te și dumirește asupra scopului urmărit. Literile mar și rărima rândurilor te lămureșc asupra vastității subiectului.

Conținut: Înarmat cu câteva scri-sori, căroră dl. Minar le zice *inedite*, autorul pleacă dela mizeria acestui geniu răpus de salahorie și de spirochete de pe vremea când Eminescu lucra în redacția „*Timbului*”, arătându-ne sbuciumul vieții frământate de dragoste și îndoeli în mijlocul unei societăți care nu înțelegea și nici nu căuta să înțeleagă pe cel mai mare poet a unui neam.

Descrisă înduioșător „*Simfonia Venețiană*” place. Place și celor naivi și celor informați. Celor naivi, prea

sentimentaliștilor le stoarce chiar lacrimi. Pentru cei ce cunosc însă unele adevăruri din trecutul, din adevăratul trecut al poetului, „*Simfonia Venețiană*” nu contează. Printre celelalte lucrări, apărute în legătură cu Eminescu, se pierde.

Mircea Damian :

„Om”

roman, editura „Cartea Românească” lei 70.

Având încă vie în memorie con-duita lui Marin Dogaru din „*Deacumezișul*”, ne așteptam ca în noua sa lucrare „*Om*” dl Damian să ne în-fățișeze, dacă nu cam același ținută, o apropiere care caracterizează fi-rile hoinare, firi cari nu se pot răs-tălmăci și cu atât mai puțin odihni, schimba. Ne așteptam, cum zic, obișnuți cu duritatea „*Deacumezișu-lui*” la o oarecare brutalitate a „*Omului*”. Câtă deosebire însă între una și alta! Câtă subtilitate, câtă pătrundere, câtă analiză sufletească în sbuciumul unei inimi chinată de dragoste. *Ioana Catrina*, *Teodor Zamfir*, *Ion Dobre*, eroii din „*Om*” trăesc, după lectură, în mintea noastră de parcă ni-ar fi fost cunoscuți, amici de care ne pare rău că unele îm-prejurări ne-au despărțit

Dragostea frumoasă, omenească a lui *Zamfir* și atitudinea uneori voit anarhică a frumoasei *Ioana Catrina*, te încântă și te nedumirește. Comparațiile sincere și de-o evocatoare plasticitate fac din lucrarea „*Om*” a dlui Mircea Damian o carte care-l elogiază, un roman care-i desvăluie un talent tot mai robust, tot mai surprinzător. Unele mici greșeli, ne referim la ortografie, *fimi-ar* în loc de — *fi-mi-ar* — și altele, presupunem că se datoresc scăpării din ve-dere, deși aceasta în alte împreju-rări n'ar putea fi luată drept o scu-ză.

În general, povestea de dragoste, cu toate ascunzisorile ei, dintre *Teodor Zamfir* și *Ioana Catrina*, e descrisă admirabil pentru a te pa-siona și aceasta e o notă care reco-mandă romanul „*Om*” tuturor iubito-rilor de frumos.

Titu Maiorescu

„Insemnări zilnice”

editura „Socec” lei 120.

D. I. Rădulescu-Pogoneanu fost elev și intim al celebrului critic, confor-mându-se unei dorinți testamentare a defunctului, a pus la îndemâna pu-blicului românesc curios, o parte din jurnalele zilnice. ale ocrotitorului lui Eminescu.

Nu știm intrucât dl. *Rădulescu-Pogoneanu* satisface o dorință sinceră a lui Maiorescu publicându-i jurna-lele intime. Noi, care avem o idee despre *viața publică* a acelui pedant rămânem mulțumitori și îndatoritori autorului înlesnitor al acestei aștep-tate publicații.

Volumul de față, zicem de față, pentrucă așteptăm încă actele, lipsit de unele însemnări distruse cu voia ori fără voie între timp, ne redă *viața adevărată*, sufletul cu preocu-pările lui sincere ale lui Maiorescu începând dela vârsta de 15 ani. E o lucrare interesantă. E viața unui om, care-și încresta în liniștea singurătă-ții încercările sufletului, îndemmurile inimei, în *contrazicere* uneori cu ma-nifestațiile, cu raporturile din so-cietate.

E surprizătoare râvna acestui in-telectual care de copil are pretenția ca „un amic al său, ca să-i poată rămâne amic, *trebuie să aibă spirit literar viu*”.

„*Insemnările zilnice*” e o lucrare care nu se poate discuta în cadrele unei simple cărți de seamă. Ea cere un portret al vieții și activității pu-blice al omului, lucru pe care, de-o-camdată, nu ni-l îngăduie spațiul deși am parcus atenți și amănunțit întregul cuprins al celor 356 pagini.

Recomandăm insistent lucrarea dlui Rădulescu Pogoneanu tuturor intelec-tualilor cari au auzit, sunt și de-acei cari n'au auzit, despre opera cons-tructivă a lui Titu Maiorescu.

Dem. Theodorescu

„Robul”

roman editura „Universala” Alcalay et comp. lei 80.

Dl. Dem. Theodorescu, autorul „*In cetatea idealului*”, pentru a-și lan-sa lucrarea de față a dat, a acordat unele interviuri. Noi, care știm cum se dau și mai ales cum se iau și

pentru se „acordă” aceste interviuri, spunând drept, am fost cam sceptici față de „Robul” dsale. După lectură însă am fost întrecuți de așteptări. „Robul” e o lucrare minunată. Un roman care-ți redă viu toată capabilitatea și moralitatea ajunșilor zilei pe pielea tembelizațiilor orinaiivilor. Nicolin, acesta-i robul, pe mizeria, pe munca ucigătoare, pe ofiica distrugătoare a căruia s'a urcat *Costică Obogea* pentru a-și acapara ministere, femei și afaceri. Dl. Dem. Theodorescu în lucrarea dsale *Robul* are marele merit de a apropia, asemănând prin caracteristica slăbiciunilor, elemente din toate straturile societății. Are însă defectul de a persevera în romane cu cheie.

„ROBUL” e o carte care merită, care trebuie citită de toată lumea ce-și face iluzii din politică, de toți acei cari-și bat capul cu purificarea moravurilor la cei mici și neînsemnați. E un roman care te multumeste și te infierbântă.

Alfred van Kiel

„Le temple de l'avenir”

roman editura Cartea Românească
lei 90.

Acest roman „*dedié à la Nation Roumaine et à tous mesamis Roumains*” ne înfățișează într'un stil ușor și captivant viața și unele nelegiuiri din timpul și de după războiul mondial. Acțiunea se petrece în mare parte în România. Inginerul *Philippe Perrin*, ofițer atașat armatei Române, întâlnește în Galați un prieten de studii, *Stelian Răzescu*, cu care își petrec timpul, observând unele lucruri, până ce-i mutat în Salonic. Descrierea ținuturilor pitorești din țară și mai ales neputința traducerii în franceză a unor expresii specifice românești „foaie verde” dau cărții un farmec îmbietor. Peripețiile răpirii *Edithel Stanovich* din satoriul drului *Nagy* de lângă Odorhei întrenează stărnind o curioasă urmărire și dă o lecție superficialității, bunei credințe, unora dintre slujbașii noștri.

„*Le temple de l'avenir*,” e un roman cu vervă, cu frumuseți cari dau senzații și care și instruește

CONST. GH. POPESCU

Pierre Nézelof

„Mirabeau”

Editura „Cugetarea”, lei 80.

Alături de celelalte romane istorice ale scriitorilor cu renume mondial ca *Ludwig, Zweig etc.*, *Mirabeau* completează admirabil colecția oricărui bibliofil.

Prin lucrarea lui *Pierre Nézelof* — strein încă publicului cetilor românesc — cunoaștem, într'o descriere admirabilă, viața sbuciumată al unui „om al dragostei și omul de stat”, cum atât de plastic îl caracterizează în subtitlul cărții însuși autorul ei.

Romanul este scris într'un stil extrem de vioi, cursiv și captivant dela început și până la sfârșit, încât — după terminare — te face să regreti sfârșitul ei și te îndeamnă să o iai d'acapo. Aceasta este cea mai bună notă a traducătorului *S. Paves* și calității romanului. Printr'insa se cunoaște cea mai frământată și cea mai sublimă epocă a istoriei mondiale: *Revoluția Franceză!*

În ce-l privește pe eroul romanului, — pe *Gabriel Honoré, Mirabeau*, născut din familie nobilă de Marchiz — nu știi ce să admiri mai mult: forța sa cuceritoare și irezistibilă față de sexul frumos al acestui om urât ca fizic, a unui vecinic amoretat și vânător de fuste, a unui ușuratic în permanentă criză de bani, — sau inteligența și scilpitoarea și talentul său oratoric de neîntrecut prin care el farmecă și pe cele mai glaciale firi de bărbat; — sau să admiri modul cu câtă măiestrie a reușit să le scoată la iveală și să le toarne într'un tot armonic toate aceste defecte și caractere autorul cărții, *Pierre Nézelof*.

Stilul lui *Pierre Nézelof* pare a-l întrece pe cel al lui *Emil Ludwig* prin vlociune și concizie, apropiindu-se de cel ireproșabil alui *Ștefan Zweig*, autorul *Mariei Antoinette*, *Maria Stuart* și a altor romane celebre. De aceea, cartea lui *Pierre Nézeloff* este una dintre cele mai admirabile ce au fost traduse recent din literatura streină în limba română, care trebuie să fie cetită de toată lumea ce iubește literatura frumoasă.

Hermann Wendel

„DANTON”

Editura „Cugetarea” lei: 80.

Prin această lucrare cunoaștem încă una dintre celebrele figuri ale revoluției franceze, pe *Jacobinul* neînfricat *George Danton*.

Nu așa însă cum apare el din descrierile unor cărți istorice ca un monstru sângeros, ci așa cum fusese el în realitate: fizic puternic, orator de prima forță, inegalabil, pat-

riot infocat, jacobin și republican din tălpi până în creștet, care însă, sub firea-i tumultuoasă, ascundea o „inimă de aur” nutrind un singur ideal, ca să trăiască o viață familială tihnită de burghez, în orașelul său natal de provincie, cea mai săracă și mai mizeră din toată Franța, în cercul familiei sale și a copiilor săi, ocupându-se în principal cu agricultura și cu administrarea modestelor sale moșii.

Cetind acest roman, ai impresia că *George Danton*, a ajuns în centrul mișcărilor revoluționare și a devenit capul mișcării mai mult datorită unei porniri atavice, ca unul, a cărui bunnic fusese agricultor, provenind dintr'o provincie cu sol infertil din care cauză și mizeria provocată de regimul feudal aci era mai accentuată ca oriunde în alt loc.

Deși patriot infocat, antiregalist și republican ca nimeni altul, moare pe eșafod sub cuțitul ghilotinei acuzat de *RobsPierre* și partidul „montanezilor”, de crima „trădării de patrie” în favoarea „regaliității”. Tradusă de dnii *T. S. Stan* și *I. Hanu* din germană, stilul cărții este mai puțin vioi ca și a altor romane istorice similare. Probabil aceasta a simțit-o și autorul cărții din moment ce în Cuvântul de introducere spune următoarele: „Ea dă o istorie vie, care, fără a disprețui mijloacele artistului, se ține cu strășnicie de metodele istoricului. „Totuși găsim că, cu toată aceasta argumentare a autorului, cetirea prezentului roman reclamă și alte cunoștințe mai ample ale evenimentelor *Revoluției Franceze* pentru a fi înțeleasă în unele părți ale sale. Cu toate aceste mici lacune, — dacă se pot ele numi astfel — cartea este un roman istoric de mare preț care va dura mult pe piață și va fi foarte căutată. Într'adevăr ea și merită să fie cetită de toată lumea spre a se lărgi orizonturi și a se asimila culturii.

Stilul, deși nu atât de curgător ca la alți romancieri istorici, este totuși limpede. Dacă mai este ceva de admirat, este faptul de a fi apărut o asemenea apoteoză a marelui *Revoluției Franceze*, glorificând „drepturile omului” și cuceririlor „democrației”, la *Frankfurt am Main* din Germania cu o constelațiune constituțională eminamente opusă, fără ca autorul ei să fi avut de suferit, după presupunerile noastre cel puțin, cunoștințele urmări politice ca *Ludwig* și alții.

Emil Ludwig
Bismarck

editura „Cugetarea”, lei 120.

Emil Ludwig, credem, este de prisos să mai fie prezentat publicului cetitor. Cine nu-l cunoaște pe autorul romanelor istorice: *14 Iulie*,

Napoleon, Vilhelm II., Hindenburg și altele? Și prezenta carte face parte din ciclul romanelor istorice a marilor bărbați de stat germani, poate cel mai mare dintre câți i-a avut această țară, care deși făuritor al anității germane, a murit în disgrație.

Nu vom insista aci asupra stilului. E traducerea lui Al. Philippide și asta-i suficient. Vom reda doar din conținut atâta cât credem că este necesar pentru acele sumare cunoștințe ce să atragă pe cetitor.

Acest roman, alui Emil Ludwig, ne prezintă într-o formă impecabilă, viața la început aventuroasă și desmățată a junkerului *Otto Bismarck*, devenit mai târziu, „cancelarul de fier” și prinț al Germaniei. Este remarcabilă transformarea acestui om care, — din tinăr aventuros, ușuratic, duelist pentru orice fleac de nimica, petrecător, care căuta cu orice preț ca prin viața i s'gsmotoasă să soace cât mai mult din averea părinților săi, — devine cel mai mare geniu politic și dictatorul nu numai al Germaniei dar a întregii Europe,

Prin prisma pur istorică și raportându-i persoana la literatura germană, *Otto Bismarck* ne apare ca un erou legendar din mitologia poporului a „Nibelungilor”, a și prin cartea lui Ludwig îl vedem astfel cum este el ca om și muitor de rând, dar și ca bărbat de stat.

Fire trăsibilă și independentă, violent uneori, nu tolerează nici o supremație, nici chiar pe cea regală decât în măsura în care reușește să-l conducă el. Datorită acestei împrejurări apoi a fost nemai pomenit de odios înaintea poporului german, deși înafară repercurta cele mai celebre victoriidiplomatice reușind să făurească unitatea germană și să statornicească apoi supremația prusacă peste acest imperiu, iar prin acțiunile sale răsooinice să bată atât pe Austriaci cât și pe Francezi.

Deși geniu în politica externă, în cea internă trebuie să ducă lupte grele datorită faptului că: întâi, prin naștere, era prea reacționar și conservator, iar ca politician era prea absorbit de problemele politice externe căreia o subordona în totul pe cea internă. Totuși, prin contactul cu Lassale și alți progresiști, a introdus multe reforme sociale remarcabile încât am putea să-l poreclim și de „reacționarul-progresist”. — Moare însă în disgrația nemeritată a noului împărat tocmai din cauza firei sale dictatoriale și reacționare.

Editura „Cugătarea” aduce reale servicii literaturii prin traducerea și editarea acestei capodopere, care rivalizează cu celelalte romane-istorice de acest gen.

LUCIAN BRETAN

Anișoara Odeanu:

„Călător din noaptea de ajun”

roman, editura „Cultura Națională”, lei 100.

Pe dsoara Doina Peteanu (cu numele literar Anișoara Odeanu) o cunoaștem de câțiva ani. Păcat că nu personal. Ne-am fi întărit în acel caz și mai mult, părerea că în viața dsoara Anișoara Odeanu este așa cum încearcă să sezugrăvească.

Volumul acesta ar vrea să fie un jurnal intim. Poate prea intim, fiind extrem de minuțios în relatări. Dar, fără indoială că valoarea artistică a operei, pornește tocmai din ridicarea la suprafață a acestui labirint sufletesc. Transcrierea nuanțelor celor mai fine, dintr-o iubire concepută în termeni cei mai umani posibili, constituie o evoluție matură a autoarei. Nimicurile sufletesti, reduse ca amploare în evenimente largi și încăpătoare, sântesența propriilor noastre frământări... Olga Ropescu iubește cu toată ființa ei de femeie pe blondul și delicatul Peter, colegul de studenție dela Grenoble. Apoi pe Mircea. Atât... În colo scene multe, mărunte, surprinzătoare prin nouțate amănuntului veridic, vin să încante și să stăpânească o inimă de adolescență.

Deși romanului îi lipsește o axă principală în jurul căreia să colcăie viața așa cum o știe tinerețea, fapt care i-ar da o mai mare nuanță epică, totuși Anișoara Odeanu a făcut adevărată artă prin sinceritatea povestirii și a tonului cald și unduos ce respiră din redarea completă a sbuciumului fetei cuprinse în valurile primei vieți.

Ascultați numai, mici pulverizări:

„Mă urc în tren. Vine omul care trânteste ușile. Stau la fereastra. Îi rog pe Peter să vină, să-l mai simt mână odată. Doamne, de ce nu poale să-mi rămână această ultimă senzație în palmă, în mine întreagă, toată viața mea de-acum înainte?”

„Trenul din față mea se urnește greoi și pleacă încet, fără sgomot, parcă ar fi un decor care e tras în culise. Rămân liniile și câteva felinare roșii și verzi dincolo spre câmp. Îmi reazim capul de stâlp și închid ochii. Îmi pun mâna pe frunte. Îmi închipui că e mâna lui Peter. Surd și o mângâi cu fața. Deschid ochii și-mi las mâna în jos. Prin fața mea trece un om dela gară, cu un felinar. Îmi pare grotesc, cu lumina aceea care pălpăie spânzurată de el”.

„M'am uitat în sus la coroana copacului, apoi mi-am întors brațele spre spate și am apucat copacul lipindu-mi palmele de el. Mi-am întors și capul și mi-am lipit fața de scoarța dură. I-am spus în gând, „dragă copacule, dragă”... închizând ochii și apăsându-mi palmele și fața de el mai tare”.

Acesta este scrisul Anișoarei Odeanu... Te fură cu vraja unui farmec substanțial, cum numai scrisul femein poate fi.

De am avea firească putere am face cartea Anișoarei Odeanu, talisman la căpătâiul tinerelor fete.

OCTAVIAN RULEANU

♦♦♦

REVISTE

SATUL și ȘCOALA revistă lunară pentru educație și învățământ — anul VI. No. 1-2 — apare la Cluj sub îngrijirea dlor C. Iencica și D. Goga. E o revistă de specialitate care ridicând probleme interesante susține interesele școlii ocrotind și instruind pe slujitorii ei.

GRAI MOLDOVENESC anul VI. Nr. 28-29 apare bilunar la Iași sub direcția dlor A. G. Delafintinele și Vasile Gh. Mândru.

Spiritul sănătos al acestei reviste pentru literatura, arta și știința Iașilor merită atenția și sprijinul tuturor moldovenilor cu inimă și înțelegere.

ȚARA BÂRSEI anul IX. Nr. 1. Ian.—Februarie 1937. apare tot la două luni la Brașov sub conducerea dlui Ax. Banciu.

O revistă serioasă care se impune dela prima vedere. Colaboratori aleși dau acestei reviste o atmosferă de intelectualitate, foarte necesară timpurilor prin care trecem.

LANURI — anul III. Nr. 4. redacția și administrația Mediaș str. Armurierilor 8. revistă de cultură ce apare la două luni odată.

Revistă imbiitoare. Formatul simpatice, conținutul viu variat și serios.

AMICUL TINERIMII — revista liceului „Tudor Vladimirescu” Tg.-Jiu anul IX. Nr. 3. Ian. 1937.

Modestă dar bună și necesară.

NATIONALUL director Ion Rotaru redacția și administrația Gr. Alexandrescu 70. București 3.

Di Ion Rotaru apărător sincer și desinteresat al cauzei învățătorilor pune la îndemâna slujitorilor școlii o revistă serioasă pentru a-și arăta și susține necazurile.

Apare bilunar, e scrisă cu duh, e atrăgătoare prin ilustrațiuni, e instructivă prin chestiunile ridicate și-i indispensabilă membrilor corpului didactic primar.

Regretăm dispariția „PREOCUPĂRIILOR DIDACTICE” revista dlui Dobrescu din Piatra-N.

Const. G. Popescu.

RKBOJ

„AFIRMAREA” a împlinit un an de existență. Nu ne-am opri o clipă să facem recapitularea faptelor dacă n'am socoti că anul parcurs a fost o muce-nicie vrednică numai de spiritul acelora care au înțeles drumul nostru și ne-au întins o mână caldă și frățească.

Un an de luptă cu o totală indife-rență, un an de casnă într'un teren așa de puțin curățit în privința realităților imediate ale vieții, este de sigur o etapă marcantă în străduințele ce depunem în continuare.

Nu facem bilanțuri și nici incriminări. Ne cunoaștem fiecare și știm ce vrem.

Oricât am fi de singuri, oricât am fi de nesprijiniți și uneori chiar huliți, avem credința că existența revistei dacă n'a fost încă o necesitate, va fi nu peste mult.

Numărul celor ce se aliază taberei noastre de purificare prin tot ce este încântare, sufletească, crește. Și cu numărul prietenilor crește și prestigiul și utilitatea „Afirmării.”

Simplul fapt al împlinirii unui an, dovedește cu prisosință că mișcarea noastră a prins. Orice alt program e de prisos.

AFIRMAREA

ANTON HOLBAN ne-a părăsit prin surprindere, lăsând în urma lui, în rândurile acelor ce l-au cunoscut, i-au citit și apreciat operele, unanime, sincere regrete. Moartea, oricât de binefăcătoare pentru unii, de data aceasta a fost pripită, invidioasă. Ambiționată poate de lucrarea dispărutului »O moarte care nu dovedește nimic«, a vrut să-și dovedească atotputernicia luând, prin autor un tribut arbitrar și prematur. Autorul „Ioanei”, profesorul dela seminarul monahal din Cernica, colaboratorul prețios al revistelor „Vremea” și „Azi”, tânărul cu reale însușiri de scriitor și surprinzătoare capacitate de muncă, s'a sfârșit pe un pat rece de spital în urma unei complicații stupide ivite pe urma cuțitului ce-i extirpase o apendicită rebelă. Talentul său admirat și invidiat pentru

robusticitatea lui s'a prăbușit în neant umplând de durere inimi. Protestul prietenilor, a puținilor prieteni a rămas fără e ou, a fost neglijat de combinațiile unei naturi care și urmează nestingherită cursul. De ce i oare atâtă nedreptate în lumea asta?

Const. Gh. Popescu

Dl. prof. univ. DIMITRIE GUSTI, fostul ministru al școalelor, conducătorul „Fundatiilor Regale”, creiatorul „Institutului Social Român” și-al revistei „Arhiva pentru știință și reformă socială”, autorul diverselor opere sociologie, partizanul personalismului cultural în critică, animatorul echipelor regale ce colindă satele țării pentru luminarea și ridicarea nivelului cultural al săteanului nostru, împlinind 25 de ani de asiduă și multilaterală activitate pusă cu trudă dar cu abnegație în slujba țării prin ridicarea acestui neam, a fost cinstit nu de mult așa cum se cuvine de acei ce i-au înțeles străduințele i rodnice. Binemeritălă sărbătorire. Mărează sărbătorire.

Exceptionalele însușiri de îndrumător, de organizator și de cărturar ale domnului profesor Dimitrie Gusti și-au găsit un justificat, un necesar ecou în sufletul acelor prieteni, în spiritul de justeță al persoanelor înconjurătoare cari i-au organizat sărbătorirea.

Cele două volume omagiale, primul de studii filosofice, al doilea de inters științific, apărute cu prilejul acelei cinstiti și scrise de cele mai eminente figuri ale minții omenești ne arată relațiile academice ale lui D. Gusti puse în slujba acestei țări spre cinstirea ei și a neamului. Dorim ca puterea de muncă, perseverența și spiritul de înțelegere al dlui D. Gusti să rămână aceleași pentru a-i putea aduce o și mai mare mulțămire sufletească cu prilejul comemorării a 50 de ani de trudă pusă pe altarul acestei patrii atât de uneltită și de râvnită.

Const. Gh. Popescu

IONEL MOȚA. Călător pe fluviul unei vieți răsvrătitoare a ancorat pentru libertate și Hristos pe meleaguri străine de țară pentru a-și da sufletul lui cuprinzător și înțelegător de erou drept pildă acelor tembelizați și ocrotiți de fustele ori intrigăriile unei societăți lipsită de convingeri și răvășită de necredință.

Eroismul lui Ionel Moța ne-a impresionat mișcându-ne până la lacrimi. Vestea morții lui ne a umplut inimile de durere și de mândrie.

Parcă-l vedeam, aievea, plâpând, modest dar hotărât, în mâna stângă cu o pâine, cu o pâine trudită simbol al mizeriei țaranului maramureșan, argument pentru completul tribunalei în procesul borșenilor, iar în dreapta cu o cruce aducătoare de credință de putere și

libertate. Câtă abnegație, câtă convingere, cât curaj a putut închide în el sufletul curat și mare al plăpândului și cumpătatului Ionel Moța.

Triumful ideii de libertate de dreptate și de creștinătate l-a subjugat, l-a fanatizat, l-a ucis. Memoria lui va rămâne făclie pilduitoare, convingătoare spre a încuraja și îndemna la jertfă pentru idei nobile, pentru simțiminte înalte.

Dumnezeu ocrotească-i familia îndurerată.

Fericiți părinții aceia cari știu crește astfel de copii.

Const. Gh. Popescu

Din vară ființează o asociație a corurilor țărănești din județul nostru. Idee fericită. Prin cântec ne păstrăm tezaurul sufletesc și ne primenim aspectul național. Munca pentru desăvârșire este mare. Inceputul s'a făcut deunăzi. Mai mulți învățători, dirijori de coruri, au fost chemați la un curs de perfecționare. Gestul l'a făcut d. Adrian Demian, directorul Conservatorului local. Inregistrăm faptul cu speranța că satele noastre vor câștiga mult din ceea ce se va face. Este și timpul.

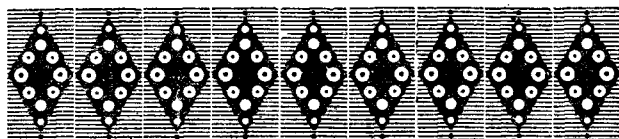
Fără îndoială că tot „Astra” decana societăților culturale deține preponderența misiunii spirituale din provincie. În Satu Mare ea inaugurează în fiecare an, cu succes, școala țărănească. Pentru anul acesta și-au dat străduința de luminare următorii intelectuali pe care îi menționăm cu dragă inimă: Prof. dr. E. Seleş, Prof. G. Barbul, Prof. S. Tămaș, Prof. V. Herman, Insp. A. Nicoară, Dr. D. Huzum, Dr. I. Maioreanu, Dr. I. Șteer, Dr. I. Oros, Dr. V. Roțărescu, Dir. A. Sipos, Ing. Seb. Dărămuș, Prof. Gh. Colda și Prof. Oct. Ruleanu.

Nu ne oprim aici. Pentru că nici „Astra” n'a făcut doar atât. Ciclul de conferințe preceptuate pentru publicul local s'a arătat în consemnul unei afectuoase bunăvoinți. Cele două conferințe ținute până în prezenț ale dlor prof. universitari Dr. Sever Pop și Dr. Eugeniu Speranția au avut sufragiile unor favorabile aprecieri generale. Dar încă n'am terminat...

*

Corul Vasile Lucaciu de sub conducerea dlui prof. Adrian Demian a fost invitat să dea două concerte în orașele Uzhorod și Munkács. Primirea mai mult decât prietenească ce s'a făcut corului a dovedit că între cele două țări sânt legături durabile fiindcă sânt adânci și conștiente. Sub semnul acestor manifestații culturale noi întrezărim vigoarea sufletească a adevăraților iubitori de țară.

REDACȚIA

Pentru'un mic . . .

Mi am pus în gând
Să-i scriu un rând
Unui nătâng
De care râd când nu'l deplâng.

Să nu te prea mire
această eșire :

„Publicistica-i în fire
Nu-i a prostului menire.”
Te sfătuiesc, deci, cu binișorul
Vezi, nu mai scrie cu piciorul
Nici la Gazeta'n „colțul școalei”
Că râd copiii mahalalei.
Ți 'nchipui că figurile retorice
Se scriu : „prin declarații oratorice” ?

În altă ordine de gânduri
Pătrunde și aceste rânduri :

A-ți cere să fii „ceva” mai șlefuit
Găsesc că nu-i prea potrivit
Mediul pe care l-ai lăsat
Nu ți-a putut da nici un sfat.
Ai însă timp a-ți însuși
Aceia ce nu ți-ar lipsi
Pe urmă, le poți arăta (?)
Și-acelor ce „pe pielea ta
S'au ridicat”, a te'n vâta :

Nu te grăbi a judeca
Cu parlea pe care ai putea sta,
Nici nu argumenta cu tonul
Că-ți vei găsi odată omul.

CONST. GH. POPESCU

N. B.

Cu — aceste puține cuvinte
Te poți mândri . . . ți-am făcut cinste.

CRONICA apare la noi în Baia-Mare redactată de dl. Gh. Crișan. Străduințele d-lui Crișan pentru a menține apariția „Cronicei” e demnă de relevat. În mijlocul atâtor publicații străine susținute cu bani de peste graniți și adesea și cu românești Cronica, dlui Crișan o necesitate e un reconfortant și un îndemn,

SUMARUL ANULUI I.

(Cifrele indică pagina respectivă).

ARTICOLE, STUDII

ETC.

	Pagina
Barbul Gavril :	
Din luptele sătmărenilor	57
Bretan Lucian :	
Memoria lui V. Lucaciu îndemn la fapte nu proslăvire prin vorbe	51
Comori uitate : muzeele	98
Crișanu I. :	
Urbanistica Sătmarului	38
Luca Ion :	
Necesitatea unei mai mari asistențe pentru femeie și copil	8
Gânduri de igienă rurală	22
Sătmarul și necesitatea școalelor în aer liber	39
Vasile Lucaciu, aprig luptător al unității naționale	53
Cursurile în aer liber o necesitate pentru copiii sătmărenilor	76
Maioreanu Ion :	
Sătmarul ca izvor de românism și naționalism	108
Mezea Corneliu :	
Lupta pentru cultura românească la liceul regesc catolic din Satu-Mare	7
Nicolescu-Domnești I. N. :	
V. Lucaciu și recunoașterea personalității sale de către Ungurii	56
Popescu Gh. Const. :	
Specific provincial	1
Simplu mijloc de parvenire	20
Pentru cei ce nu ne cunosc Sătmarul	33
Spicuri din viața neînfricatului amator și luptător dr. Vasile Lucaciu	49
Veghiind pe granița unor semnificații	77
Eminescu în limba maghiară	133
Ruleanu Octavian :	
Ceva despre glorie	17
Sătmarul cultural	37
Crăciunul, regenerator de datini strămoșești	121
Solomon-Stănescu Gavril :	
Caracter și cuvânt de onoare	25
Între conștiință și datorie	59
Între adevăr și minciună	96
Imperative rurale	115
Tărâtimea și falșii democrați	140
Tiucra Petre-Prbeagul :	
Vlahii Nordici	2
Vechimea elementului românesc din Sătmar, I.	18
Vechimea elem. rom. din Sătmar II	35
Vechimea elem. rom. din Sătmar în baza numelor de persoane	58
Dr. Vasile Lucaciu	95
Pomenire de acum 98 ani	136

PROZĂ LITERARĂ

Baciu A. Cornelia :	
Impresii dintr-o călătorie prin Moldova	69
Din farmecul nebănuit al mănăstirilor moldovenești	89
Nostalgia unor amintiri	105
Cârdu Valeriu :	
Nedumeriri	112
Crișan Gh. :	
Femea în albastru	92
Lungianu Mihail :	
Cocoșul de aur și rața de aur	141
Ruleanu Octavian :	
Moni vrea să vorbească	4
Lumini în umbra sufletului	71
Caleidoscop provincial	137
Tucanovici Th. I. :	
Ilincuța	74
Imagini rănite	94
Viață din viața unei lumi neînțelese	110
Zăciu Felician Gh. :	
În numele societății umane	117

VERSURI

Crișan Gh. :	Versuri	75
	Toamna	93
	Moare vremea	97
	Te caut	111
Hinoveanu D. :	Întâlnire în vis	24
	Răsărit	57
	Buchet de flori	73
	Liniste parfumată	78
Murgesanu P. :	Reculegere	146
Nicorescu Alex. :	Despărțire	11
	Prin templul amintirii	21
	Sătmarului	36
	Singurătate	91
	Crăciunul amintirii	118
Seleş Liviu :	Ploaie	6
Șugariu Ionel :	Versuri	93
	Spovedanii	114
	Eterna trilogie	139
	Gând	146

PROBLEME

Bretan Lucian :	
Noul Cod Penal	26
Revendicări miniere	41
Necesitatea scrisului românesc la graniță	124

Cărdă Valeriu :	
Procese literare	125
Ciorzan Gh.	
Problema fericirii	147
Crișanu I.	
Acțiunea pentru pace și România	80
Damaschin Vasile :	
Valoarea culturii noastre	99
Luca Ioan :	
Raport în versuri	81
Manoliu Petru :	
Maxim Gorki	61
Gh. Const. Popescu :	
Sătmărenii și săptămâna cărții	42
Între ministrul școalelor și învățătorii țării	62
Gânduri de ziua Unirii	123
Nedreptăți	147
Radu Andrei :	
Un medailon : Gib. I. Mihăescu	102
Roșu, Titus L. :	
Perspectivele de viitor ale unei generații	101
Ruleanu Octavian :	
Expoziția Nicolae Brana	28
Un semn și o amintire	125
Seleș Liviu :	
Ofensiva culturală în Germania	27
Probleme și concepții de romanizare	100
Solomon Stănescu Gavril :	
Desagregarea familiei	12
Spârchez Zeno :	
Touring Clubul Român	26
Stancu Zaharia :	
Scriitorul Coate Goale și luna cărții	43
Siugariu Ionel :	
Pentru o întoarcere spre noi înșine	148
Ștețiu Petru :	
Gânduri dascălești pentru noul an școlar	79
Tereh G. :	
Gravurele pictorului Nicolae Brana	63

DĂRI DE SEAMĂ

a) CĂRȚI

Bretan Lucian :	31, 86, 87, 151-152.
Gh. C. Popescu :	13-14, 29-31, 44-46, 65-67, 82-86, 126-131, 149-150.
Solomon Șănescu G. :	31.
Ruleanu Octavian :	64, 65, 152.

b) REVISTE

Gh. Const. Popescu :	14, 15, 152.
Ruleanu Octavian :	14.
Revistele noastre,	103.

RĂBOI

Brana Nicolae :	
Lipsa gustului artistic	16
Damaschin Vasile :	
Albert Thibaudet	47
Gh. Const. Popescu :	
Gânduri despre școală. Constatări	16
Pentruca să se știe. — Trei mari dispăruți	31
10 Mai, — C. Stere	47-68
Luna Sătmăruului — Iuliu Valaori	88-104
Anomalii. — Despre și pentru corul V. Lucaciu. — Să corectăm o greșală. — Activitate	131-132
Anton Holban — Cu prilejul sărbătoririi lui D. Gusti — I. Moja	153
Pentru un mic	154
Redacția :	
În loc de program	15
O mică lămurire	48
Ceva despre noi	87
La popasul unui an	153
Actualități culturale sătmărene	154
Ruleanu Octavian :	
Svon de primăvară. — Câteva comemorări	15
Învier	32
Închinare la praznicul cărții	48
Chemare la evadare în natură — Senzul unei excursii	68
Pentru Corneliu Mezea	87
Ștețiu Petru :	
Proteste	15

